

DISPOSICIONS GENERALS

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ

DECRET 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil.

I

L'Estatut d'autonomia de Catalunya estableix a l'article 21 el dret a una educació de qualitat per a tothom; a l'article 44, la promoció de la implicació i participació de les famílies en el marc de la comunitat educativa, i a l'article 131, apartat 2, el desenvolupament de les competències exclusives en matèria d'educació: la regulació dels òrgans de participació i consulta dels sectors afectats en la programació de l'ensenyament; el currículum del primer cicle de l'educació infantil, que inclou la programació de l'ensenyament en el seu territori, la determinació dels continguts educatius i la regulació dels centres en què s'imparteix aquest cicle, i també la definició de les plantilles del professorat i de les titulacions i les especialitzacions de la resta del personal. Així mateix, l'article 131, apartat 3c, regula la competència compartida per a l'establiment dels plans d'estudi corresponents als ensenyaments de l'educació infantil, incloent-hi l'ordenació curricular.

L'article 53.1 de la Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació, estableix que correspon al Govern determinar el currículum, pel que fa als objectius, als continguts i als criteris d'avaluació de cada àrea, matèria i mòdul, sense perjudici de l'autonomia pedagògica dels centres i l'article 56 estableix els objectius, les característiques, l'organització, la cooperació entre els centres i les famílies i determina el currículum de l'educació infantil.

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, a l'article 11 estableix, en el punt primer, que el català, com a llengua pròpia de Catalunya, és la llengua normalment emprada com a llengua vehicular i d'aprenentatge del sistema educatiu. L'article 17.1 d'aquesta Llei determina el règim lingüístic dels centres educatius d'Aran.

Aquest Decret estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil en els termes que recullen els articles 12 a 15 de la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació i es defineix l'educació infantil com una etapa educativa única, amb identitat pròpia i amb intencionalitat educativa. Inclou el currículum de l'educació infantil, establert d'acord amb la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació i la normativa de desplegament, i que es concreta en el Reial decret 95/2022, d'1 de febrer, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació infantil.

La Resolució del Consell de la Unió Europea relativa a un marc estratègic per a la cooperació europea en l'àmbit de l'educació i la formació amb vista a l'espai europeu d'educació i més enllà 2021-2030, suggereix abordar aquelles reformes dels sistemes educatius que es considerin necessàries per aprofundir en aspectes de qualitat, d'equitat i d'excellència. D'acord amb aquestes recomanacions, el Govern fa palesa la importància de l'educació infantil, que està orientada a facilitar el desenvolupament personal dels infants, l'assoliment de les competències clau i l'adquisició dels diferents aprenentatges, per fer possible la prosperitat personal i col·lectiva i avançar cap a una societat més equitativa, més sostenible i amb més cohesió social.

II

L'educació infantil és una etapa educativa en la qual els infants han d'anar desenvolupant aquelles competències que els farà possible viure relacions afectives saludables amb un mateix i segures amb els altres; conèixer i interpretar l'entorn, i anar adquirint estratègies d'aprenentatge i un grau d'autonomia per poder formar part d'una societat multicultural.

L'escola bressol i l'escola són uns espais socials de cohesió, integració i participació. Uns espais privilegiats plens d'aprenentatges, vivències emocionals, relacions socials i valors ètics i democràtics. Uns espais de vida on es creen contextos de desenvolupament i aprenentatge i d'atenció i cura en un marc de benestar i seguretat. L'educació ha de fomentar la responsabilitat personal i comunitària i ajudar l'infant en la construcció d'una autoimatge positiva, promovent l'educació de l'autoestima, la convivència i l'afany de superació.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

L'educació infantil és la primera etapa educativa i una de les més importants del sistema. Amb l'objectiu d'avançar en la millora del nostre model educatiu, cal destacar que es fonamenta en un currículum competencial, amb propostes que permeten una mirada global i adequades a la realitat de cada infant i de cada context educatiu. Un currículum que fa possible l'accessibilitat de tothom a l'educació, marcant el camí cap a la inclusió efectiva, la igualtat d'oportunitats, l'equitat educativa, la plena participació i l'èxit educatiu. El disseny universal per a l'aprenentatge i la personalització de les propostes i del recorregut educatiu promou i reforça el sentit dels aprenentatges escolars per a tots els infants, respectant i promovent cada una de les seves identitats.

El currículum d'aquesta etapa permet a l'equip educatiu del centre acordar un projecte educatiu amb autonomia pedagògica, flexible i ampli en coherència amb el context i l'entorn.

El currículum ha d'ajudar els infants a desenvolupar les competències que els permeten identificar-se com a persones amb seguretat i benestar emocional; viure unes relacions afectives positives amb si mateixos i amb els altres; conèixer i interpretar el seu entorn; adquirir habilitats de comunicació, expressió i comprensió per mitjà de diferents llenguatges, i avançar en la seva autonomia personal.

L'adquisició del llenguatge, el desenvolupament de la competència comunicativa i lingüística, juntament amb les competències de tipus emocional i personal, permeten als infants manifestar fets i vivències; explorar coneixements; expressar el que estan imaginant i comunicar idees i sentiments; construir pensament, i participar en intercanvis comunicatius diversos.

Així mateix, aquest és un currículum que incorpora la coeducació, la perspectiva de gènere i l'educació afectivosexual per afavorir el desenvolupament dels infants en un entorn sense estereotips amb una perspectiva d'igualtat de tracte i no discriminació.

III

El decret s'estructura en quatre capítols i setze articles. Inclou dues disposicions addicionals, una disposició derogatòria i tres disposicions finals. També inclou tres annexos.

Capítol 1. Disposicions generals

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

Article 2. Principis generals

Article 3. Principis pedagògics

Article 4. Objectius generals

Article 5. Règim lingüístic

Capítol 2. Currículum

Article 6. Elements del currículum

Article 7. Desplegament del currículum

Capítol 3. Gestió pedagògica

Article 8. Autonomia dels centres

Article 9. Horari

Article 10. Tutoria i equip educatiu

Article 11. Família i escola

Article 12. Atenció educativa en el marc d'un sistema educatiu inclusiu

Article 13. Espais i materials

Capítol 4. Avaluació

Article 14. Seguiment i avaluació dels aprenentatges

Article 15. Documents oficials de seguiment i avaluació

Article 16. Autenticitat, seguretat i confidencialitat

Disposició addicional primera. Adaptació de les programacions didàctiques

Disposició derogatòria

Disposicionsinals

Primera. Calendari d'implantació

Segona. Habilitació normativa

Tercera. Entrada en vigor

L'annex 1 recull l'adaptació a l'educació infantil de les competències clau recollides a la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018. Suposa l'inici del procés de desenvolupament d'aquestes competències, que s'aniran assolint durant l'educació bàsica i que seran les eines per continuar aprenent al llarg de la vida. Aquestes competències tenen un caràcter transversal que afavoreix l'enfocament globalitzat propi de l'etapa d'educació infantil.

L'annex 2 conté la descripció dels eixos de desenvolupament i aprenentatge de l'educació infantil, que són un pas més cap a la globalització. Aquests eixos estan vinculats a les competències específiques, els criteris d'avaluació i els sabers. La necessitat de sistematitzar i planificar l'activitat educativa orienta l'organització del currículum en quatre eixos que agrupen i organitzen les diferents competències específiques que l'infant ha d'anar assolint durant l'etapa de manera que respectin i s'adaptin a la forma de créixer i aprendre dels infants.

L'annex 3 inclou la descripció de les situacions d'aprenentatge per abordar els aprenentatges de l'etapa des d'aquest enfocament globalitzat i dissenyar i generar situacions funcionals, significatives i rellevants.

Tal com estableix la disposició derogatòria, l'entrada en vigor d'aquest Decret deroga el Decret 101/2010, de 3 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments del primer cicle d'educació infantil i el Decret 181/2008, de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil. L'any acadèmic 2022-2023 s'implanta la nova ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil a tota l'etapa.

IV

Aquest Decret s'inclou al Pla anual normatiu de l'Administració de la Generalitat 2021-2023 i s'ha tramitat d'acord amb el que disposa la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya i amb la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern.

Atenent el principi de seguretat jurídica, la potestat reglamentària s'exerceix de manera coherent amb la resta de l'ordenament jurídic, amb la finalitat de generar un marc normatiu estable, predictable, integrat, clar i de certesa. La Resolució del Consell de la Unió Europea relativa a un marc estratègic per a la cooperació europea en l'àmbit de l'educació i la formació amb vista a l'espai europeu d'educació i més enllà (2021-2030), suggereix abordar les reformes dels sistemes educatius que es considerin necessàries per aprofundir en aspectes de qualitat, d'equitat i d'excel·lència. Les principals modificacions que s'introdueixen en aquest Decret fan referència a la nova organització dels ensenyaments derivada de l'aprovació del Reial decret 95/2022, d'1 de febrer, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació infantil.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

La incorporació d'aquestes modificacions s'ajusta als principis de bona regulació establerts a l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, segons els quals les administracions públiques, en l'exercici de la potestat reglamentària, han d'actuar conforme als principis de necessitat, eficàcia, proporcionalitat, seguretat jurídica, transparència i eficiència.

D'acord amb els principis de necessitat i eficàcia, les modificacions que s'incorporen en la regulació estan justificades per una raó d'interès general que consisteix a ordenar els ensenyaments de l'educació infantil ajustant els seus principis a la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, modificada per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, i al Reial decret 95/2022, d'1 de febrer, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació infantil, es fonamenten en una clara identificació de les finalitats que es persegueixen i constitueixen l'instrument adequat per garantir la consecució d'aquestes finalitats, i disposa del dictamen previ del Consell Escolar de Catalunya.

D'acord amb el principi de proporcionalitat, les mesures que s'hi incorporen contenen la regulació imprescindible per atendre la necessitat que s'ha de cobrir amb la norma.

Així mateix, aquest Decret garanteix el compliment de l'article 69.1 de la Llei 19/2014, de 29 de desembre, que regula la participació ciutadana en l'elaboració de les normes. S'ha fet la consulta pública prèvia i el tràmit d'informació pública. Així mateix, també s'ha realitzat un procés de consulta amb persones expertes.

I, en aplicació del principi d'eficiència, aquest Decret no crea càrregues administratives per a la ciutadania.

En virtut d'això, a proposta del conseller d'Educació, d'acord amb el dictamen de la Comissió Jurídica Assessora, i amb la deliberació prèvia del Govern,

Decreto:

Capítol 1

Disposicions generals

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

1. L'objecte d'aquest Decret és establir l'ordenació dels ensenyaments de l'etapa de l'educació infantil.
2. En el marc del sistema educatiu l'educació infantil és una etapa educativa de caràcter voluntari i amb identitat pròpia, que atén infants fins als sis anys. Aquesta etapa s'organitza en dos cicles: el primer, dels zero als tres anys, i el segon, dels tres als sis anys.
3. Els centres educatius públics i privats de Catalunya que imparteixen ensenyaments de l'educació infantil han d'ajustar la seva pràctica docent als elements curriculars que s'estableixen en aquest Decret, sens perjudici de l'autonomia pedagògica d'acord amb el règim regulador.

Article 2

Principis generals

1. L'educació infantil s'organitza d'acord amb els principis rectors del sistema educatiu de Catalunya previstos a la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació.
2. L'educació infantil contribueix al desenvolupament integral i harmònic dels infants, en totes les seves dimensions, tant personals com de relació amb les altres persones, en col·laboració amb les famílies i l'entorn, i garanteix la igualtat d'oportunitats.
3. L'etapa d'educació infantil es basa en les diverses experiències i aprenentatges dels infants, ha de promoure entorns i contextos que potencien la seva curiositat natural i els seus desitjos d'aprendre, adaptant-se de manera personalitzada al seu moment evolutiu i al seu ritme d'aprenentatge, dins d'un clima de benestar que ofereix oportunitats de joc, moviment, relació, experimentació i descans.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

4. Amb l'objectiu de garantir els principis d'equitat i d'inclusió, la planificació, la gestió i el desenvolupament de l'etapa d'educació infantil ha de compensar els efectes de les desigualtats d'origen cultural, social i econòmic, i ha de vetllar per la detecció i la intervenció precoç de les necessitats educatives, en col·laboració amb les famílies. Amb aquest mateix objectiu, ha de compensar els efectes que els valors socials i culturals basats en missatges d'estereotips de gènere, heteronormatius i discriminatoris tenen en l'aprenentatge i l'evolució dels infants.

5. Les mesures organitzatives, metodològiques i curriculars que s'adoptin s'han de regir pel reconeixement dels drets dels infants i per la implementació, entre d'altres, dels principis del disseny universal per a l'aprenentatge.

Article 3

Principis pedagògics

1. La pràctica educativa en aquesta etapa ha d'afavorir i promoure, en col·laboració amb les famílies, el desenvolupament integral de l'infant, considerant-lo un ésser capaç, en un marc de seguretat, cura, afecte, confiança i benestar, des de la perspectiva del respecte als seus drets i el creixement de totes les seves potencialitats.

2. Aquesta pràctica educativa s'ha de regir pels principis pedagògics següents:

- a) Unes experiències d'aprenentatge globalitzades, significatives i funcionals, fonamentades en els interessos i necessitats dels infants, que fomentin, amb l'acompanyament educatiu, la presa de decisions i la capacitat d'aprendre per si mateixos, tot respectant els diferents ritmes evolutius. Aquestes experiències s'han de basar en el joc, l'experimentació i el moviment, i en contextos d'aprenentatge col·laboratiu i emocionalment positius. S'han de dur a terme en un clima de respecte, tolerància i participació per potenciar l'autoestima de l'infant, els valors i unes relacions socials basades en la igualtat, l'equitat i el respecte a la diversitat.
- b) Una transició positiva i propera des de l'entorn familiar a l'escola bressol i/o l'escola, així com la continuïtat entre cicles i entre etapes.
- c) L'adquisició d'autonomia personal dels infants i l'elaboració d'una autoimatge positiva, equilibrada, igualitària i lliure d'estereotips discriminatoris.
- d) L'atenció progressiva al desenvolupament afectiu, a la vivència emocional, al moviment i els hàbits de control corporal, a les manifestacions de la comunicació i del llenguatge, i a les pautes elementals de convivència i relació social, així com al descobriment de l'entorn.
- e) El foment d'hàbits de promoció de la salut i el benestar, i de consum responsable i sostenible, partint de situacions properes i quotidianes.
- f) La incorporació de la coeducació i l'educació afectivosexual per promoure el desenvolupament de les persones al marge dels estereotips i rols en funció del sexe, l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere, i per afavorir la construcció d'una sexualitat positiva, igualitària i saludable.
- g) El treball col·laboratiu del conjunt de les persones de referència dels infants en el centre, en el marc del projecte educatiu del centre, amb la finalitat d'aconseguir una acció educativa sólida, dinàmica i corresposnable.
- h) La prioritació del joc dins la vida quotidiana com a font de benestar, gaudi, desenvolupament, aprenentatge i relacions, en el disseny dels espais, en l'organització del temps i en la preparació dels diferents materials.

Article 4

Objectius generals

L'educació infantil ha de contribuir que els infants desenvolupin les competències específiques que els permetin:

- a) Conèixer el propi cos i el dels altres, adonant-se de les seves possibilitats, i progressar en el seu domini, el moviment i la coordinació.
- b) Assolir progressivament seguretat afectiva i benestar emocional, i anar-se formant una autoimatge positiva i

CVE-DOGC-A-23038109-2023

una imatge positiva dels altres.

c) Anar adquirint autonomia en situacions quotidianes, resolent i superant nous reptes, de forma creativa.

d) Observar i explorar l'entorn proper, natural, social i cultural, amb una actitud de curiositat, indagació i respecte.

e) Comunicar-se i representar la realitat a través de diferents llenguatges i formes d'expressió.

f) Gaudir i relacionar-se positivament amb els altres en igualtat, conviure en la diversitat i adquirir progressivament hàbits de convivència i relació social.

g) Explorar l'ús del raonament matemàtic, la lectura i l'escriptura, la imatge, el moviment, el gest i el ritme, des de les situacions quotidianes i contextualitzades, i resoldre, organitzar, comprendre o comunicar aspectes de la realitat propera.

h) Desenvolupar actituds que fomentin la igualtat entre tots els gèneres, la salut, la cura, el consum responsable, els hàbits sostenibles i el respecte i la valoració de la diversitat.

i) Gaudir de l'aprenentatge, pensar i crear, qüestionar-se, plantejar i acceptar la crítica i progressar en l'aprenentatge d'una manera cada vegada més autònoma i estructurada.

Article 5

Règim lingüístic

1. El règim lingüístic de l'educació infantil es regeix pels principis establerts al títol II de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació; la Llei 8/2022, del 9 de juny, sobre l'ús i l'aprenentatge de les llengües oficials en l'ensenyament no universitari, i el Decret IIei 6/2022, de 30 de maig, pel qual es fixen els criteris aplicables a l'elaboració, l'aprovació, la validació i la revisió dels projectes lingüístics dels centres educatius.

2. L'objectiu lingüístic de l'etapa d'educació infantil és desenvolupar la competència comunicativa i lingüística dels infants des d'una perspectiva plurilingüe i intercultural, reconeixent i afavorint el coneixement de les seves llengües familiars i les seves cultures.

3. Els centres estableixen el projecte lingüístic, que s'ha de concretar a partir de la realitat sociolingüística de l'alumnat i de l'entorn, amb l'objectiu d'aconseguir que els infants vagin adquirint la competència comunicativa perquè puguin utilitzar normalment el català i el castellà per comprendre i emetre missatges orals, defugint els estereotips d'un llenguatge sexista i androcèntric.

4. La implantació d'estratègies educatives d'immersió lingüística i de tractament integrat de llengua i contingut s'ha d'ajustar al que estableix la normativa reguladora en matèria de règim lingüístic.

5. L'aranès, variant de la llengua occitana, s'imparteix a l'Aran d'acord amb la disposició addicional de la Llei 8/2022, de 9 de juny, sobre l'ús i aprenentatge de les llengües oficials en l'ensenyament no universitari i el que el Consell General d'Aran i el departament competent en matèria educativa determinin.

Capítol 2

Curriculum

Article 6

Elements del currículum

1. Els elements del currículum són les competències clau, les competències específiques, els criteris d'avaluació, els sabers i les situacions d'aprenentatge.

2. Les competències clau, que estan recollides a l'annex 1, són els aprenentatges que es consideren imprescindibles perquè els infants puguin progressar en el seu procés educatiu i afrontar en el futur els principals reptes locals i globals. Aquestes competències són l'adaptació de les competències clau establertes en la Recomanació del Consell de la Unió Europea del 22 de maig del 2018, relatives a les competències clau per a l'aprenentatge permanent:

Primera. Competència en comunicació lingüística.

Segona. Competència plurilingüe.

Tercera. Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.

Quarta. Competència digital.

Cinquena. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.

Sisena. Competència ciutadana.

Setena. Competència en pensament creatiu.

Vuitena. Competència en consciència i expressió culturals.

3. Les competències específiques són els aprenentatges que els infants han de desenvolupar en una realitat concreta del seu entorn per resoldre les diferents situacions de vida que es van trobant. A l'annex 2 es fixen les competències específiques, que són comunes per als dos cicles de l'etapa.

4. Els criteris d'avaluació són els referents de l'avaluació i es vinculen a les competències específiques.

Indiquen el grau de desenvolupament i d'adquisició dels aprenentatges dels infants que han tingut lloc en les diferents activitats, situacions i propostes en un moment determinat del procés d'aprenentatge. A l'annex 2 es fixen els criteris d'avaluació de final d'etapa.

5. Els sabers són els aprenentatges que els infants han de desenvolupar en diferents situacions i contextos significatius i funcionals. A l'annex 2 s'estableixen els sabers per a cada cicle.

6. Les situacions d'aprenentatge, que es descriuen a l'annex 3, són experiències que viuen els infants i que l'equip educatiu utilitza per desenvolupar aprenentatges. Es donen en un context concret, plantegen un repte, pregunta o problema, en un sentit ampli, als quals cal donar resposta i sobre els quals intervé l'infant. Estan orientades al desenvolupament de les competències específiques.

7. Aquests elements curriculars tenen caràcter orientatiu per al primer cicle de l'educació infantil.

Article 7

Desplegament del currículum

1. Les competències específiques, els criteris d'avaluació i els sabers de l'educació infantil s'organitzen al voltant de quatre eixos de desenvolupament i aprenentatge.

2. Els eixos de desenvolupament i aprenentatge a l'educació infantil són:

- Un infant que creix amb autonomia i confiança.
- Un infant que es comunica amb diferents llenguatges.
- Un infant que descobreix l'entorn amb curiositat.
- Un infant que forma part de la diversitat del món que l'envolta.

3. Aquests eixos, intrínsecament relacionats entre si, requereixen un plantejament educatiu que promogui situacions d'aprenentatge globals, significatives i estimulants que ajudin a establir relacions entre tots els elements que els formen.

4. Els centres educatius, dins la seva proposta pedagògica, desenvolupen i completen el currículum establert pel departament competent en matèria educativa, adaptant-lo a les característiques del mateix centre i del seu entorn sociocultural i a les característiques personals de cada infant i a la seva realitat socioeducativa.

Capítol 3

Gestió pedagògica

Article 8

Autonomia dels centres

1. El projecte educatiu de centre o de zona escolar rural és la màxima expressió de la seva autonomia i, d'acord amb la normativa vigent, ha d'estar orientat a afavorir una atenció educativa inclusiva i de qualitat en un context d'equitat, per afavorir l'aprenentatge dels infants de l'educació infantil.
2. Les escoles rurals que incorporen infants del primer cicle d'educació infantil han de donar resposta a les necessitats d'aquest grup d'infants en el marc del projecte educatiu del centre i dels documents de gestió des d'una perspectiva de conjunt, adequant l'organització a les necessitats i a les activitats quotidianes dels infants d'aquest cicle.
3. El projecte educatiu de centre o de zona escolar rural ha de proposar entorns d'aprenentatge flexibles i creatius que ofereixin opcions variades per donar una resposta ajustada a les necessitats educatives dels infants, cercant la personalització de l'aprenentatge, respectant els diferents ritmes maduratius i dissenyant propostes i materials que els permetin avançar.
4. Les mesures organitzatives, metodològiques i curriculars que s'adoptin han de personalitzar l'aprenentatge i basar-se, entre altres, en el disseny universal per a l'aprenentatge.
5. El projecte lingüístic s'ha de concretar a partir de la realitat sociolingüística dels infants i de l'entorn, tenint en compte que la llengua catalana, i l'aranès a l'Aran, és la llengua vehicular de l'aprenentatge, d'acord amb l'article 14 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació i les disposicions reglamentàries de desplegament. Per aquesta raó, i atès el context multilingüe i multicultural actual a Catalunya, el model lingüístic del sistema educatiu català cerca fer de la llengua catalana la llengua de trobada de la població escolar per tal de bastir al seu voltant la cohesió necessària per al desenvolupament d'una comunitat integrada i solidària.
6. L'objectiu fonamental del projecte lingüístic és aconseguir que els infants vagin adquirint la competència comunicativa perquè puguin utilitzar normalment el català, l'aranès a l'Aran i el castellà, per comprendre i emetre missatges orals, defugint els estereotips d'un llenguatge sexista i androcèntric.
7. El projecte lingüístic ha de tenir en compte, quan el context sociolingüístic escolar ho permeti, poder iniciar un primer contacte amb l'ús oral d'una llengua estrangera, especialment en el darrer curs de l'etapa.
8. Els centres educatius i les zones escolars rurals han de donar a conèixer el seu projecte educatiu i han d'establir compromisos amb la comunitat educativa i l'entorn, per incentivar el desenvolupament i l'aprenentatge dels infants i afavorir la corresponsabilització del centre, la família i la societat respecte del seu procés educatiu.
9. Els centres educatius i les zones escolars rurals, en l'exercici de l'autonomia pedagògica, poden incorporar en el seu projecte educatiu objectius addicionals, projectes d'innovació pedagògica i formes organitzatives i de gestió diferenciades, per millorar i incentivar el procés d'aprenentatge dels nens i nenes de l'etapa d'educació infantil.
10. Els centres del sistema educatiu del mateix àmbit territorial que acullen infants de l'etapa d'educació infantil han de col·laborar per compartir coneixement, experiències i materials didàctics, amb la finalitat d'ofrir una atenció educativa de qualitat a tots els infants i a les seves famílies.
11. Amb la finalitat d'iniciar la integració de les competències clau a l'educació infantil, els centres educatius han de planificar i portar a la pràctica estratègies i actuacions per potenciar la igualtat d'oportunitats i sensibilitzar la comunitat educativa envers aspectes com la coeducació, la perspectiva de gènere i els hàbits i valors relacionats amb l'educació per a la pau, el desenvolupament sostenible, el consum responsable, la consciència democràtica i l'educació afectivosexual, com a factors essencials que contribueixen al creixement personal i al benestar emocional, individual i col·lectiu dels infants.

Article 9

Horari

1. Tot el temps que l'infant roman a l'escola bressol i a l'escola es considera una oportunitat educativa. L'organització de la jornada s'ha de considerar una part més de la programació educativa i s'ha d'entendre i organitzar com un element flexible que respecti el ritme natural del procés de descoberta i aprenentatge de cada infant, en un clima de confiança, tranquil·litat i seguretat.
2. Els diferents models organitzatius i de funcionament recollits en el projecte educatiu dels centres s'han de

CVE-DOGC-A-23038109-2023

planificar garantint el benestar i els drets dels infants.

3. Els equips educatius d'educació infantil han d'organitzar la jornada educativa de manera flexible, en funció d'una programació pedagògica globalitzada i significativa, de les característiques i necessitats dels infants, del respecte als diferents ritmes tant individuals com col·lectius, de les necessitats bàsiques, de les estones de descans dels infants i dels recursos humans i materials disponibles.

Article 10

Tutoria i equip educatiu

1. Cada grup d'infants té una tutora o tutor responsable de l'acompanyament tant individual com de grup, amb l'objectiu que tots els infants se sentin acollits, segurs i amb expectatives d'aprenentatge. També té la responsabilitat del seguiment del procés de desenvolupament i aprenentatge de cada infant.

2. La tutora o tutor ha de coordinar l'acció del conjunt de persones del centre que intervenen en el grup d'infants, vehicular la informació, la relació i la participació amb les famílies i, si escau, coordinar-se amb els serveis externs al centre educatiu.

3. L'equip educatiu, format per les persones educadores que interaccionen amb els infants, és responsable de l'atenció dels infants i ha d'establir les mesures necessàries per a la millora i el creixement de l'aprenentatge, d'acord amb el currículum i amb el projecte educatiu del centre, establint canals de comunicació i col·laboració amb altres agents educatius, també externs, com a mesura de prevenció, detecció i intervenció en les necessitats educatives dels infants.

4. L'equip educatiu ha de contribuir a crear un clima de respecte, tolerància, participació i llibertat, que fomenti entre els infants els valors propis de la Convenció sobre els Drets de l'Infant i els d'una societat democràtica.

5. En coherència amb el currículum que estableix aquest Decret i els criteris acordats en el projecte educatiu de centre, han d'elaborar, desenvolupar i avaluar les planificacions o programacions didàctiques, les persones de l'equip educatiu que tenen en les seves funcions aquestes tasques.

6. Les planificacions o programacions didàctiques han d'oferir un tractament globalitzat perquè els infants puguin desenvolupar les competències i han de respondre a les seves necessitats educatives i socioafectives. Han de respectar els diferents ritmes de desenvolupament, d'aprenentatge, de joc i de descans i també s'han de dissenyar des de la perspectiva de la igualtat i la no-discriminació.

7. La tutora o tutor, juntament amb l'equip educatiu, han d'elaborar els registres que recullen diferents aspectes de l'evolució de cada infant per, a partir de les informacions obtingudes, avaluar les planificacions o programacions realitzades. Les conclusions que se'n derivin han de ser el punt de partida per a la reformulació de propostes que afavoreixin la qualitat i la millora contínua del centre.

8. La tutora o tutor, amb la col·laboració de l'equip educatiu, ha de prevenir i detectar les dificultats de desenvolupament i aprenentatge que puguin presentar-se i intervenir-hi i compartir la informació necessària amb altres agents educatius implicats per treballar de manera coordinada.

9. La tutora o tutor i l'equip educatiu de referència de cada grup han d'adaptar la seva pràctica educativa a les característiques de cada cicle i a les necessitats específiques dels infants.

10. El treball en equip ha de garantir la coherència educativa tant en les seves propostes, com en l'organització i el funcionament del centre i en la relació amb els infants i les seves famílies.

11. La direcció del primer cicle i l'equip directiu del segon cicle han de promoure el treball col·laboratiu de l'equip educatiu, potenciar la pràctica reflexiva i la recerca educativa. Les reunions de coordinació són un instrument clau per dur a terme aquesta acció. Així mateix, han de participar en propostes de formació i innovació per a la reflexió i la millora de les pràctiques educatives.

12. Per tal d'assegurar una transició adequada i positiva dels infants i facilitar la continuïtat del procés educatiu, s'han d'establir mecanismes de cooperació entre els i les professionals que intervenen en el primer i el segon cicle d'educació infantil, i entre els que intervenen en el segon cicle d'educació infantil i l'educació primària.

Article 11

Família i escola

CVE-DOGC-A-23038109-2023

1. Les famílies i els centres educatius han de cooperar estretament en l'educació dels infants, en un exercici de corresponsabilitat, coherència i compromís comú, per contribuir al seu benestar i creixement harmònic.
2. El centre ha d'establir mecanismes i espais de trobada participatius amb les famílies, com les reunions de classe i les entrevistes, per tal que puguin conèixer les orientacions educatives del centre pel que fa al desenvolupament i l'aprenentatge dels infants i que ofereixin diferents formes d'implicació i col·laboració de manera natural i coordinada.
3. Per facilitar informació a les famílies sobre el seguiment i l'evolució educativa dels infants, a començament de curs cada centre ha d'establir el calendari de reunions i entrevistes. S'han de garantir, com a mínim, una entrevista al llarg de cada curs escolar i una reunió col·lectiva a l'inici de curs, així com aquells mecanismes de relació periòdica que permetin compartir informació sobre l'evolució i les experiències dels infants, tant al centre com a casa.
4. En el moment de la incorporació de l'infant a cada cicle, abans que comenci el curs, s'ha de garantir com a mínim una entrevista individual per compartir informació que ajudi a generar confiança per a una bona adaptació de l'infant.
5. Cada centre ha d'elaborar la carta de compromís educatiu de manera participada entre els diferents membres de la comunitat educativa per tal de potenciar la comunicació, la participació, la implicació, el compromís i la corresponsabilitat entre els centres i la família en l'educació dels infants.

Article 12

Atenció educativa en el marc d'un sistema educatiu inclusiu

1. L'atenció personalitzada ha de ser el principi comú de l'acció educativa per part de tot l'equip educatiu que atén els infants de l'educació infantil, tenint en compte els ritmes de desenvolupament i d'aprenentatge i les singularitats de cada infant.
2. Al segon cicle de l'educació infantil, la comissió d'atenció educativa inclusiva ha de garantir l'atenció als infants que presentin necessitats específiques.
3. Cada equip educatiu ha de preveure el grau d'intensitat de les mesures i els suports universals, addicionals i intensius, segons el cas, per garantir la presència i la participació dels infants i assolir el màxim desenvolupament de les seves capacitats.
4. Les mesures i els suports per a l'atenció educativa als infants s'han de preveure al projecte educatiu de centre i a les normes d'organització i funcionament de centre i s'han de concretar en la programació general anual, i avaluar-se en la memòria anual i en les programacions o planificacions didàctiques.
5. S'han de considerar de forma significativa les necessitats dels infants en el moment en què es detectin. S'han de determinar actuacions per a la detecció precoç de les necessitats específiques de suport educatiu que pugui presentar l'infant, a fi i efecte de prendre les decisions essencials per a una intervenció i atenció primerenca afavoridores d'un progrés en desenvolupament maduratiu i en l'aprenentatge.
6. El pla de suport individualitzat ha de recollir la planificació de mesures, actuacions i suports per donar resposta a les necessitats educatives d'aquells infants del segon cicle d'educació infantil que ho necessitin, en tots els contextos en què es desplega el projecte educatiu.
7. El responsable de coordinar l'elaboració d'aquest pla i de fer-ne el seguiment és el tutor o tutora de l'infant i s'ha de comptar amb la participació dels pares, mares o tutors o tutores legals, se'ls ha d'escoltar durant el procés de presa de decisions i s'ha de considerar el seu acord en les decisions finals.

Article 13

Espais i materials

1. Tots els espais de l'escola són educatius. Han de ser acollidors, dinàmics, flexibles i estar ordenats. Així mateix, han d'afavorir l'autonomia dels infants, la llibertat de moviment, la comunicació i les relacions.
2. Els diferents recursos i materials didàctics que s'utilitzin en els centres educatius han de respondre als principis d'equitat, d'inclusió i de cohesió social com a base d'una escola per a tothom i ajustar-se a les necessitats educatives dels nens i les nenes en el context educatiu.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

3. Els materials i l'equipament dels espais han de despertar la curiositat dels infants i han d'afavorir, a través del joc, la manipulació, l'experimentació, la creativitat, la descoberta i l'autoregulació. Han d'estar pensats i seleccionats acuradament per l'equip educatiu segons uns criteris de seguretat, qualitat, sostenibilitat, estètica i sense estereotips de gènere.

4. El disseny i la creació dels diferents recursos i materials didàctics han de permetre l'avenç de tots i cadascun dels infants, oferint propostes diversificades en la representació, l'expressió i el compromís, i s'han d'ajustar als criteris següents:

- la personalització dels aprenentatges;
- la variabilitat dels processos d'aprenentatge;
- l'accessibilitat dels materials;
- la diversitat de materials;
- la perspectiva de gènere;
- la mirada global i multicultural;
- l'eliminació, o minimització, de les barreres d'accés per a l'aprenentatge i la comunicació.

Capítol 4

Avaluació

Article 14

Seguiment i avaluació dels aprenentatges

1. El seguiment i l'avaluació tenen per finalitat conèixer el desenvolupament de cada infant i la seva evolució, per tal de poder-los proporcionar els suports i aplicar les estratègies més adients per afavorir l'aprenentatge. També han de servir per compensar punts de partida de diverses possibles desigualtats.

2. L'avaluació ha de ser contínua, global i formativa. S'ha de tenir en compte el nivell de desenvolupament de les competències específiques i el progrés en el conjunt dels processos d'aprenentatge. L'observació directa, atenta i sistemàtica, la conversa i la documentació pedagògica constitueixen les eines principals del procés d'avaluació. El seguiment i l'avaluació s'han d'entendre com l'observació i l'anàlisi sistemàtica del procés de desenvolupament i aprenentatge dels infants

3. El seguiment i l'avaluació són components essencials de l'aprenentatge de cada infant i han de formar part de la dinàmica habitual i quotidiana de l'escola bressol i l'escola i de la programació i planificació didàctica en coherència amb el projecte educatiu del centre.

4. Per a l'avaluació dels processos de desenvolupament i aprenentatge dels infants del segon cicle d'educació infantil, s'han de prendre com a referència els criteris d'avaluació de final d'etapa, que també poden orientar les decisions que es prenen al primer cicle.

5. L'equip educatiu de cada cicle ha de dedicar, de forma regular i continuada, un espai de coordinació per establir els aspectes sobre els processos de desenvolupament i aprenentatge que cal observar i ha de disposar de diferents instruments de registre per recollir sistemàticament les observacions d'aquest procés.

6. L'equip educatiu del primer cicle d'educació infantil s'ha de reunir al llarg del curs amb l'objectiu de posar en comú les observacions recollides sobre els processos de desenvolupament dels infants. Aquest seguiment també ha d'ajudar a reflexionar sobre la pròpia pràctica educativa i facilitar que els equips educatius valorin, conjuntament, l'adequació de les estratègies, propostes o recursos emprats en un procés continu de millora i innovació.

7. L'equip educatiu del segon cicle d'educació infantil s'ha de reunir com a mínim un cop al trimestre per fer el seguiment i l'avaluació del procés educatiu i d'aprenentatge. En aquestes sessions s'han d'establir les mesures d'adequació, la modificació d'estratègies i els ajustaments de programació que convinguin per a les activitats educatives del cicle. L'avaluació també ha d'ajudar a reflexionar sobre la pròpia pràctica educativa i facilitar que els equips educatius valorin, conjuntament, l'adequació de les estratègies, propostes o recursos emprats

CVE-DOGC-A-23038109-2023

en un procés continu de millora i innovació.

8. Els centres han de facilitar mecanismes que permetin incorporar la veu de les famílies en el procés de seguiment i avaluació i col·laborar en les mesures que es prenguin conjuntament, per afavorir l'evolució dels infants. El traspàs de la informació a les famílies sobre l'evolució del procés de desenvolupament i aprenentatge de cada infant s'ha de fer mitjançant un contacte personal i proper.

9. En el primer cicle d'educació infantil el contacte ha de ser quotidià, personal i proper i cal programar una entrevista com a mínim entre el tutor o tutora i la família al llarg del curs escolar per compartir informació rellevant sobre el procés de desenvolupament i aprenentatge de l'infant. Les escoles bressol poden completar aquesta informació amb altres suports que recullen l'evolució de l'infant.

10. Al segon cicle d'educació infantil, cal informar les famílies cada curs del procés evolutiu de cada infant, s'ha de garantir una entrevista personal com a mínim al llarg del curs i cal lliurar com a mínim un informe qualitatiu escrit abans de finalitzar el segon trimestre.

11. L'equip educatiu del segon cicle d'educació infantil ha de decidir el format concret de l'informe qualitatiu escrit que es lliura a les famílies.

12. Tant l'entrevista com l'informe qualitatiu escrit han d'incloure l'evolució dels aspectes de desenvolupament i aprenentatge dels infants i han de reflectir la valoració dels progressos i dificultats observats, els aspectes personals i de relació de l'infant, i les estratègies o els recursos complementaris que s'hagin pogut adoptar.

13. Correspon al tutor o tutora de cada grup coordinar les accions de seguiment, observació i avaluació realitzades per la resta de l'equip educatiu i el traspàs d'informació a les famílies.

El tutor o tutora de l'infant ha de realitzar les entrevistes i complimentar els informes qualitatius escrits, tenint en compte les aportacions de la resta de l'equip educatiu que acompaña el grup d'infants. El resum i les conclusions preses durant l'entrevista i l'informe qualitatiu escrit que s'ha de lliurar a les famílies s'han d'inserir a l'arxiu de cada infant.

14. Excepcionalment, un infant pot romandre un any més en qualsevol curs del segon cicle de l'educació infantil, a proposta de l'equip educatiu del cicle, que ha d'anar acompanyada de l'informe elaborat pels serveis educatius i de l'accord de la família, i amb l'aprovació del director o directora del centre. En alguns casos pot comportar l'elaboració d'un pla de suport individualitzat.

15. La decisió que un infant romangui un any més en un mateix curs només es pot adoptar una vegada durant l'etapa.

Article 15

Documents oficials de seguiment i avaluació

1. L'escola bressol ha d'obrir un arxiu personal per a cada nen i nena que s'incorpora al centre, on hi ha de constar la fitxa de dades bàsiques de l'infant i el resum d'escolarització individual.

2. A l'inici del segon cicle el centre educatiu ha d'obrir un arxiu personal per a cada nen i nena que s'incorpora al centre, on hi ha de constar la fitxa de dades bàsiques de l'infant i el resum d'escolarització individual.

3. El departament competent en matèria educativa elabora i posa a disposició dels centres educatius els documents oficials d'avaluació de l'etapa d'educació infantil.

4. En tots els documents elaborats s'ha d'inserir un ús no sexista ni androcèntric del llenguatge.

5. Al segon cicle d'educació infantil, quan un infant canviï de centre, el centre d'origen ha de trametre al de destinació, a petició d'aquest, la fitxa de dades bàsiques, el resum d'escolarització i un informe global personalitzat que reculli el nivell de desenvolupament i aprenentatge de l'infant i aquella informació complementària que el centre consideri adient per facilitar la incorporació de l'infant al nou centre.

6. El director o la directora, com a responsable de totes les activitats del centre, ho és també de les d'avaluació, per aquest motiu visa amb la seva signatura tots els documents oficials d'avaluació.

7. Els documents esmentats han de romandre en el centre, i la persona que exerceix les funcions de secretari o secretària és la responsable de custodiar-los i d'elaborar les certificacions que se sol·licitin. En cas que se suprimeixi algun centre públic o cessin les activitats d'un centre privat, els serveis territorials del Departament d'Educació o el Consorci d'Educació de Barcelona han d'adoptar les mesures corresponents per conservar-los o traslladar-los.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

8. La direcció del centre ha de garantir la confidencialitat de les dades personals que contenen els documents de registre de seguiment i del procés d'avaluació, d'acord amb la legislació vigent en aquesta matèria.

Article 16

Autenticitat, seguretat i confidencialitat

1. Pel que fa a l'obtenció de les dades personals dels infants, a la seva cessió d'uns centres als altres i a la seva seguretat i confidencialitat, cal atenir-se al que disposa la legislació vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal.
2. Els documents oficials d'avaluació i els seus procediments de validació descrits als apartats anteriors poden ser substituïts pels seus equivalents realitzats per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, sempre que en quedi garantida l'autenticitat, la integritat i la conservació, i es compleixin les garanties i els requisits establerts per la normativa de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, i per la legislació sobre procediment administratiu comú de les administracions públiques.
3. L'expedient electrònic de l'infant ha d'estar constituït, almenys, per les dades contingudes als documents oficials d'avaluació i ha de complir el que estableix la normativa de l'esquema nacional d'interoperabilitat en l'àmbit de l'administració electrònica.

Disposició addicional primera. Adaptació de les programacions didàctiques

Els centres educatius disposen de tres cursos escolars a partir de l'inici del curs escolar 2022-2023 per modificar, adaptar i actualitzar les programacions didàctiques. L'Administració educativa ha d'acompanyar els centres educatius en l'elaboració i el desenvolupament de les programacions.

Disposició derogatòria

Derogació normativa

Es deroguen el Decret 101/2010, de 3 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments del primer cicle d'educació infantil, el Decret 181/2008, de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil i l'Ordre EDU/484/2009, de 2 de novembre, del procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació del segon cicle de l'educació infantil.

Disposicions finals

Primera. Calendari d'implantació

L'any acadèmic 2022-2023 s'implanta la nova ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil a tota l'etapa.

Segona. Habilitació normativa

S'autoritza la persona titular del departament competent en matèria educativa per dictar les disposicions que siguin necessàries per aplicar el que disposa aquest Decret.

Tercera. Entrada en vigor

Aquest Decret entra en vigor l'endemà de publicar-lo al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Barcelona, 7 de febrer de 2023

Pere Aragonès i Garcia

President de la Generalitat de Catalunya

Josep Gonzàlez Cambray

Conseller d'Educació

Annex 1

Adaptació de les competències clau a l'educació infantil

L'etapa d'educació infantil suposa l'inici del procés de desenvolupament de les competències clau, que seran les eines per continuar aprenent al llarg de la vida i que apareixen recollides a la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018.

Aquestes competències, que s'aniran assolint durant l'educació bàsica, són les següents:

- Competència en comunicació lingüística.
- Competència plurilingüe.
- Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
- Competència digital.
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Competència ciutadana.
- Competència en pensament creatiu.
- Competència en consciència i expressió culturals.

L'assoliment d'aquestes competències al llarg de l'escolarització dels infants els permetrà donar resposta als reptes principals del segle XXI: planificar hàbits de vida saludables, protegir el medi ambient, resoldre conflictes de forma pacífica, actuar com a consumidors responsables, utilitzar de manera ètica i eficaç les tecnologies, promoure la igualtat de gènere, relacionar-se amb empatia, cooperar i conviure en societats obertes i canviants, apreciar el valor de la diversitat, formar part d'un projecte col·lectiu i mostrar desig per continuar aprenent al llarg de la vida.

Totes les competències clau es consideren igualment importants i s'interrelacionen, sense límits entre elles. Tenen, per tant, caràcter transversal i totes es desenvolupen i s'assoleixen a partir d'aprenentatges que es produeixen en diferents contextos. Aquest caràcter transversal de les competències clau afavoreix l'enfocament globalitzat propi de l'etapa d'educació infantil, les quals s'integren en accions concretes per resoldre de manera eficaç una tasca significativa i contextualitzada orientada al desenvolupament integral dels infants.

Competència en comunicació lingüística

La interiorització i l'ús dels diferents llenguatges han de permetre a l'infant anar esdevenint una persona capaç de comunicar-se i expressar-se de forma ajustada als diversos contextos i situacions de comunicació habituals i augmentar la seva creativitat, autonomia, seguretat i habilitats relacioinals intrapersonals i interpersonals. La llengua oral té un paper especialment destacat en aquesta etapa perquè és el principal instrument per a la comunicació, l'expressió i la construcció del pensament.

Competència plurilingüe

En aquesta etapa s'inicia el contacte amb llengües i cultures diferents de la familiar, cosa que fomenta en els infants les actituds de respecte per la diversitat lingüística i cultural, així com l'interès per l'enriquiment del repertori lingüístic.

Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria

Els infants s'inician en el raonament matemàtic i fan els primers passos cap al pensament científic a través del joc, l'observació, la manipulació, l'experimentació d'objectes i la indagació. I es promou l'interès per la ciència i el fet de gaudir-ne, així com el creixement d'actituds científiques com el dubte, la curiositat, el sentit crític, el valor de l'evidència i la col·laboració.

Per al desenvolupament d'aquesta competència clau, es presta una atenció especial a la iniciació en les destreses i les habilitats de raonament, la manipulació d'objectes i la comprovació de fenòmens.

Competència digital

Al segon cicle d'educació infantil es pot iniciar l'ús d'eines digitals com un instrument més per a l'aprenentatge i es pot començar el procés d'alfabetització digital que comporta, entre d'altres, l'accés a la informació, la comunicació, així com l'ús saludable i responsable d'eines digitals.

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

Resulta especialment rellevant que els infants s'iniciïn en el reconeixement i l'expressió de les seves pròpies emocions i sentiments, i avancin en la identificació de les emocions i sentiments dels altres, així com en el desenvolupament d'actituds de comprensió i empatia. És important la descoberta de les pròpies necessitats i l'adquisició d'eines per resoldre-les i l'establiment de relacions afectives i segures amb les altres persones, així com la progressiva construcció d'una identitat positiva que integra l'autoconeixement i l'autoestima.

Aquesta etapa suposa també el descobriment d'un entorn en què es comparteix l'experiència pròpia amb altres persones. Per això, els infants comencen a posar en marxa, de manera cada vegada més eficaç, recursos personals i estratègies que els ajuden a desenvolupar-se progressivament amb autonomia en l'entorn social.

Competència ciutadana

Amb l'objectiu d'establir les bases per a l'exercici d'una ciutadania democràtica, en aquesta etapa s'ofereixen models positius que afavoreixin l'aprenentatge d'actituds basades en els valors de respecte, equitat, igualtat, inclusió i convivència, i que estableixin pautes per a la resolució pacífica i dialogada dels conflictes. Es convida també a la identificació de fets socials relatius a la pròpia identitat i cultura. Es promou l'adquisició d'hàbits saludables i sostenibles que els infants aniran integrant a les seves pràctiques quotidianes. A més, s'inician les condicions necessàries per crear comportaments respectuosos amb ells mateixos, amb els altres i amb el seu entorn, que previnguin conductes discriminatòries de qualsevol mena.

Competència en pensament creatiu

L'educació infantil és una etapa en la qual la base de l'aprenentatge és la curiositat, la iniciativa, la imaginació i la disposició a indagar i crear mitjançant el joc, el moviment i les diferents propostes d'aprenentatge. D'aquesta manera, s'han d'iniciar a establir les bases tant del pensament estratègic i creatiu com de la resolució de problemes, i fomentar l'anàlisi crítica i constructiva des de les primeres edats.

Competència en consciència i expressió culturals

Perquè els infants construeixin i enriqueixin la seva identitat, s'ha de promoure l'expressió creativa d'idees, sentiments i emocions a través de diversos llenguatges i diferents formes artístiques. Així mateix, s'ajuda al desenvolupament de la consciència cultural i del sentit de pertinença a la societat a través d'un primer apropament a les manifestacions culturals i artístiques.

Annex 2

Eixos de desenvolupament i aprenentatge de l'educació infantil

La finalitat de l'etapa d'educació infantil és contribuir al desenvolupament integral i harmònic dels infants en totes les seves dimensions, proporcionar-los un ambient de benestar, relació i aprenentatge en què se sentin acollits, amb la presència propera de les famílies, l'equip educatiu i l'entorn, i garantir la igualtat d'oportunitats de tots i cadascun d'ells.

Aquesta etapa educativa ha d'atendre els aspectes relacionats amb el creixement personal de l'infant i la seva autonomia, el desenvolupament afectiu i emocional, el descobriment de les possibilitats i les necessitats del cos, l'exploració de les característiques del medi en què viu, la comunicació amb els altres, i la creació de relacions de convivència i respecte.

Aquesta tasca demana conèixer les necessitats dels infants, els seus interessos i les seves inquietuds, i implica conèixer també els factors i els processos evolutius que configuren les seves possibilitats d'experimentar, de desenvolupar-se i d'aprendre. S'ha de donar resposta a aquestes necessitats, interessos i inquietuds en funció de la seva maduresa i del moment vital en què es troben, donant eines que els ajudin en la seva autonomia perquè puguin afrontar els diferents reptes que es vagin trobant.

L'educació infantil ha de procurar un espai ric, acollidor i saludable que faciliți el gaudi, el joc, el moviment, les relacions humanes i l'aprenentatge, en contextos en què els infants puguin resoldre reptes connectats amb la realitat des de la seva experiència, prendre la iniciativa del seu aprenentatge i col·laborar en l'aprenentatge dels altres. Una concepció d'espai pensat com un entorn de qualitat, d'experiències i de relacions compartides en què els infants puguin orientar les seves accions. Un ambient que responguï a les necessitats que tenen els infants en els seus primers anys de vida, per facilitar-los un desenvolupament tan sa, equilibrat i harmònic com sigui possible.

És en l'entorn familiar on l'infant inicia el desenvolupament de les seves capacitats. Establir vincles amb les famílies des de bon començament i emprar totes les vies possibles de comunicació i participació ha d'ajudar a construir una bona relació de confiança mútua per contribuir al benestar dels infants durant l'etapa.

El temps que es dedica a acollir un infant i la seva família, sense valoracions prèvies, és el que permet establir un marc de confiança mútua que fa possible relacions positives que permeten treballar conjuntament en el creixement i l'educació dels infants.

L'acollida ha de ser una actitud més que un protocol d'actuació en un temps concret. L'acollida i la familiarització suposen establir uns comportaments càlids i propers per part de totes les persones de la comunitat educativa. Cal aturar-se, repensar, planificar i distribuir els recursos per a aquest moment. Cal tenir molt present que l'objectiu és vetllar pel benestar de l'infant, que se senti bé i vulgui formar part del grup. Per aconseguir-ho, l'infant ha de rebre una acollida i unes atencions de qualitat, i s'ha de sentir reconegut i segur perquè pugui interessar-se pel que l'envolta, aprendre i obrir-se al món.

L'etapa d'educació infantil entesa com una única etapa, amb identitat pròpia, pren sentit des de la coherència i la continuïtat entre els dos cicles que la formen.

Els aspectes rellevants del primer cicle són els processos de coneixement i domini del propi cos, la construcció d'una trama de relacions i interaccions en l'entorn físic i social, i l'ús dels llenguatges que fan possibles aquestes relacions. Tot això regit pel respecte als diferents ritmes individuals de cada infant i a les cures essencials en un entorn afectiu, participatiu i d'igualtat que li proporcionin confiança, benestar i seguretat.

La identitat i el valor d'aquest cicle recauen en el fet que acull i acompanya els infants en els seus primers anys de vida. Uns anys en què s'esdevenen canvis i aprenentatges molt significatius en la vida d'un infant, en què passa d'una dependència de la persona adulta en molts aspectes a una autonomia que li permet anar descobrint i conquerint el món que habita. Acolrir i acompañar en aquesta etapa tan especial de la vida, amb la sensibilitat que requereix, és el repte principal de les persones educadores d'aquest cicle.

L'acció educativa del primer cicle es contextualitza en la quotidianitat i ha de tenir en el dia a dia un temps pausat i relaxat que combini moments de joc amb les atencions imprescindibles als diferents ritmes i necessitats de repòs, alimentació i higiene de l'infant, que garanteixi un context de confiança, seguretat i benestar. L'estabilitat en les relacions que li proporciona la vida quotidiana ofereix a l'infant l'oportunitat de desenvolupar les seves capacitats en un ambient preparat, en què té dret a poder triar allò que vol fer dins un

CVE-DOGC-A-23038109-2023

ampli ventall de propostes de joc i en què pot anar superant petits reptes de manera autònoma.

En aquest cicle s'ofereix a l'infant l'oportunitat d'estar en un entorn que amplia i diversifica l'experiència viscuda en el context familiar i a la família se li permet trobar un espai on pugui compartir la seva experiència de vida amb altres famílies i amb les persones educadores.

Tot i que la realitat educativa inclou el segon cicle d'educació infantil dins d'un context escolar diferent del primer cicle, s'han de concebre els dos cicles com una única etapa amb principis, objectius i competències específiques comuns que la doten de sentit per si mateixa.

El segon cicle d'educació infantil acull infants amb processos maduratius i de desenvolupament diversos. Acull infants que han anat a l'escola bressol i altres que no han tingut aquesta experiència. Des d'aquesta diversitat, aquest cicle ha de tenir una actitud acollidora i respectuosa amb els diferents ritmes dels infants per prevenir i compensar desigualtats d'origen social, econòmic o cultural.

En el segon cicle, s'amplien i es reforçen els aprenentatges adquirits prèviament i s'intensifica el protagonisme del desenvolupament i l'assoliment de competències per avançar en el camí cap a un grau progressiu d'autonomia i iniciativa. Aquesta conquesta permet a l'infant descobrir nous contextos d'aprenentatge, ampliar el seu interès per aprendre, fer-se preguntes sobre el món que l'envolta, trobar respostes a diferents situacions, relacionar-se, comunicar-se i créixer harmònicament.

Acompanyar els infants en aquest cicle implica proposar diferents contextos d'aprenentatge, reptes cognitius, crear un ambient ric i facilitador de relacions humanes, donar oportunitats per reforçar la confiança i la seguretat afectiva, assegurar el camí cap a l'autèntica autonomia i ajudar que els infants es puguin anar fent una idea pròpia del món en què viuen, des de la quotidianitat, el joc i l'experimentació.

L'equip educatiu ha d'actuar com a facilitador d'un entorn en què es creïn expectatives per als infants, a través de propostes que tinguin interès i significat, i els proporcionin les mateixes oportunitats d'aprendre independentment del gènere, l'edat, l'origen sociocultural, l'habilitat i els coneixements previs.

L'infant aprèn i es relaciona amb el seu entorn de forma global establint connexions de manera natural entre els diferents àmbits de coneixement. Viu i creix com a subjecte complet que es desenvolupa en tots els espais de la seva experiència, sense fragmentacions. L'educació infantil ha d'estar connectada a la realitat i l'ha de presentar davant l'infant de la manera més propera possible a la seva forma d'aprendre.

És a través de les diferents situacions globalitzades i amb sentit que l'infant construeix i torna a construir les estructures que utilitza per entendre la realitat i per intervenir-hi. L'aprenentatge no es pot segmentar ni aïllar de les situacions reals i autèntiques en què s'ha de fer servir allò que s'aprèn.

La necessitat de sistematitzar i planificar l'activitat educativa orienta, doncs, l'organització del currículum en quatre eixos de desenvolupament i aprenentatge que agrupen les diferents competències específiques que l'infant ha de desenvolupar durant l'etapa. Aquests eixos preteten ser un pas més cap a la globalització i organitzar aquestes competències d'una manera que respectin i s'adaptin a la forma de desenvolupar-se i aprendre dels infants. Els diferents eixos estan centrats en l'infant, en les accions que duu a terme, en com aprèn, com es va coneixent a si mateix, com es relaciona amb els altres, com es comunica i com descobreix a través de l'experimentació el seu entorn proper, per aconseguir que es pugui desenvolupar en plenitud.

Al llarg de l'etapa de l'educació infantil els infants hauran de desenvolupar les competències específiques entorn dels eixos següents:

1. Un infant que creix amb autonomia i confiança.
2. Un infant que es comunica amb diferents llenguatges.
3. Un infant que descobreix l'entorn amb curiositat.
4. Un infant que forma part de la diversitat del món que l'envolta.

Cada eix pren sentit des de la complementarietat amb els altres tres, i així s'hauran d'interpretar en les diferents situacions i propostes, des de la globalitat de l'acció i dels aprenentatges.

Aquesta estructura ha d'ajudar a posar l'infant al centre de les decisions educatives, sense presentar la realitat parcel·lada, a crear uns espais d'aprenentatge globalitzats i a establir relacions entre les competències específiques, els criteris d'avaluació i els diferents sabers de l'etapa, a fi de contribuir al desenvolupament dels nens i les nenes, per acompañar-los en la interpretació de l'entorn i que esdevinguin persones capaces d'intervenir activament, solidàriament i críticament en el món que els envolta.

Eix 1. Un infant que creix amb autonomia i confiança

La progressiva presa de consciència com a persona individual juntament amb la interacció de l'entorn social ajuda l'infant a formar-se una autoimatge per anar constraint la seva identitat. És un procés llarg, ple d'incerteses i il·lusions, que s'inicia quan és un nadó dependent i que va derivant cap a una progressiva autonomia.

L'autonomia és un procés particular de cada infant, una conquesta que assoleix desenvolupant les seves capacitats i estratègies personals. Per fer-ho, l'infant requereix una persona adulta que doni temps i espais, que garanteixi un ambient adequat i que ho faci des d'una mirada de respecte i escolta als diferents ritmes i moments evolutius de cadascú. L'autonomia té a veure amb les capacitats de cada infant, però també amb la voluntat i el plaer de voler fer les coses sense ajuda, i no amb la necessitat de respondre a un desig d'una persona adulta.

Mitjançant l'activitat autònoma l'infant va integrant un sentiment d'eficàcia que li aporta seguretat, benestar, satisfacció personal i desig de continuar desplegant les seves capacitats.

A través del joc els infants ocupen el món, s'expressen, es relacionen, es coneixen, coneixen les propietats del món físic i la cultura, es posen a prova, porten a terme projectes d'acció i pensament i desenvolupen la seva autonomia i competència. El joc és la seva manera de viure i ha de ser l'eix del dia a dia a l'escola.

En els primers anys de vida, l'infant anirà reconeixent el seu cos globalment i parcialment, les seves possibilitats perceptives i d'acció, expressió i moviment, així com les seves limitacions, serà capaç d'identificar les sensacions i emocions que experimenta, hi gaudirà i aprofitarà les possibilitats expressives del cos per manifestar-les. Al llarg de l'etapa, anirà evolucionant des d'una activitat reflexa i involuntària, cap a una activitat motora cada vegada més intencional, que es va desenvolupant en paral·lel al control progressiu del seu cos.

És en aquesta etapa en la qual es produeix el descobriment de la sexualitat i s'inicia la construcció sexual i de gènere, sense distinció. En aquest aspecte, és el moment d'acompanyar cada infant en el seu propi desenvolupament personal, respectant també la diversitat afectiva i sexual. Tota interacció amb les persones de l'equip educatiu orienta i modela els infants, ja que tendeixen a imitar i reproduir estratègies relacionals de les persones adultes que els envolten; és per això que és imprescindible identificar i erradicar els possibles mecanismes de discriminació oculta que es puguin donar en l'entorn escolar.

Les competències específiques d'aquest eix es despleguen, doncs, en relació amb el desenvolupament personal i social de l'infant durant aquesta etapa i tracten aspectes relacionats amb el control progressiu de si mateixos a mesura que es construeixen una identitat pròpia.

L'espai i el temps tenen un paper cabdal en el desenvolupament físic i motor. L'infant utilitzar recursos personals per interaccionar amb l'entorn d'una forma cada vegada més acurada i independent, valora les pròpies possibilitats i hi confia i respecta les dels altres.

Competències específiques de l'etapa

Competència específica 1. Progressar en el coneixement i el domini del cos, en el moviment i la coordinació, adonant-se de les pròpies possibilitats, per anar desenvolupant autonomia personal i una autoimatge ajustada i positiva.

Molts dels processos d'aprenentatge a la vida de l'infant es fan a través del cos i el moviment. L'activitat motriu espontània permet a l'infant descobrir, explorar i entendre el món que l'envolta, per aconseguir un desenvolupament global, harmònic i integral de la seva persona. És necessari observar i acompañar el progrés de l'infant en la descoberta, les sensacions, les percepcions i les representacions del propi cos en diferents situacions d'aprenentatge i de joc motor, sensorial, simbòlic i de regles, de relació, de descoberta, etc.

El desenvolupament de la motricitat va lligat a la maduració neuronal de cada infant. Aquest lligam és un procés no homogeni i influenciat per aspectes personals, socials i ambientals. Per aquest motiu, és important observar i valorar que el progrés en les adquisicions motrius de l'infant segueixi un ritme progressiu i en constant evolució. Reconèixer la importància del moviment lliure, en un entorn respectuós amb els ritmes de

CVE-DOGC-A-23038109-2023

cadascú, suposa també reconèixer que els infants fan ús de la seva pròpia iniciativa, en uns espais i materials pensats i organitzats per la persona adulta que confia en les capacitats de l'infant.

Experimentar les possibilitats motrius i sensorials del propi cos ajudarà l'infant a avançar en el control dinàmic dels desplaçaments, equilibris i moviments cada vegada més coordinats i precisos, superar reptes i construir un esquema corporal cada vegada més elaborat.

En un escenari preparat, amb una persona adulta present i atenta, l'infant serà capaç de desenvolupar-se de manera creativa i d'anar iniciant, al seu ritme, en funció de les seves capacitats i de la relació amb els altres, el procés d'autonomia en la vida quotidiana.

Aquest procés requereix temps, espai i un entorn adequat, però sobretot necessita la voluntat de l'infant i una persona adulta que el respecti, hi confii, l'esculti i l'acompanyi.

Criteris d'avaluació de final d'etapa

- Avançar en el moviment, el domini i el coneixement del propi cos, ajustant les accions i les reaccions a cada situació i desenvolupant la coordinació, l'equilibri i la precisió.
- Participar en diferents contextos de joc adequant les possibilitats motrius, superant reptes motrius i adequant el te muscular.
- Mostrar progressivament sentiments de seguretat personal en situacions quotidianes, confiant en les pròpies possibilitats i manifestant iniciativa.
- Actuar cada vegada de manera més autònoma en situacions quotidianes, desenvolupant hàbits d'higiene, alimentació i cura personal.
- Adquirir habilitats manipulatives en situacions quotidianes, mostrant una coordinació progressiva.

Sabers

Cos, moviment i autonomia

Primer cicle

- Descobriment i reconeixement de la pròpia imatge i la de les persones de l'entorn.
- Curiositat i interès en l'exploració sensoriomotriu i en les habilitats manipulatives necessàries.
- Descobriment d'objectes de manera activa i autònoma.
- Adquisició d'una progressiva autonomia en situacions quotidianes.
- Desenvolupament progressiu d'estrategies per identificar i evitar situacions de risc o perill.
- Gaudi i benestar en el moviment lliure i el joc autònom.

Segon cicle

- Acceptació del propi cos i dels cossos dels altres.
- Respecte pel propi cos i pels cossos dels altres.
- Construcció progressiva d'una autoimatge positiva i una imatge positiva dels altres.
- Exploració i reconeixement del propi cos a través dels sentits.
- Adaptació del propi moviment en relació amb els altres, amb els objectes i amb les situacions espaciotemporals.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

- Exploració i coneixement global i segmentari del cos, de les característiques individuals i dels canvis físics.
- Domini progressiu de les habilitats motrius bàsiques: saltar, girar, respirar, manipular objectes, desplaçar-se, enfilar-se i fer equilibris.
- Control i consciència corporal.
- Domini actiu del teixit muscular i la postura, i adaptació a les característiques dels objectes, accions i situacions.
- Ordenació progressiva de la lateralitat.
- Experimentació manipulativa i domini progressiu de la psicomotricitat fina amb diferents objectes i eines, i inici del desenvolupament grafomotor.
- Experimentació i inici progressiu de la definició de la lateralitat dominant.
- Iniciativa i curiositat per adquirir noves habilitats motrius a través del joc i el moviment lliure.
- Vivència del joc autònom i el moviment lliure com a font de benestar, aprenentatge i relació.
- Desenvolupament i autoregulació progressiva d'hàbits d'autonomia.
- Iniciativa i esforç per trobar solucions a diferents situacions.
- Adaptació de forma autònoma a l'entorn relacionant-se amb els altres.
- Implicació progressiva en la cura d'un mateix i dels altres.

Competència específica 2. Viure les emocions, expressant i reconeixent sentiments i necessitats, per anar creixent en benestar emocional i seguretat afectiva.

Manifestar i reconèixer les emocions forma part d'un procés vital que es dona al llarg de tota la vida.

Els infants tot just són a l'inici d'aquest procés i cal que la persona adulta que tenen al seu entorn els陪伴 perquè puguin afrontar amb seguretat i autonomia les diferents situacions emocionals de la vida quotidiana.

Les emocions formen part dels mateixos infants com a subjectes globals. No es poden deslligar de com es van desenvolupant, de com van aprenent, de com van interactuant amb els altres, de com són capaços d'encaixar situacions noves i superar els seus límits i de com van acceptant les frustracions. Els infants han de poder viure, a través de les emocions, cada experiència en un context autèntic i adequat, en el qual puguin trobar espais per expressar-les, reconèixer-les i aturar-se en un moment posterior de reflexió, quan sigui necessari i amb l'acompanyament de la persona adulta, per veure les accions i les conseqüències que se'n poden derivar.

En aquesta etapa l'infant estableix les primeres relacions amb els seus iguals i s'adona que pertany a un grup amb el qual comparteix vivències que l'ajuden a créixer. La interacció amb els altres, a vegades, pot provocar situacions de conflicte. En aquests casos, l'infant pot cercar estratègies per resoldre-les, amb l'acompanyament de la persona adulta. D'aquesta manera, els conflictes poden esdevenir oportunitats per créixer en les relacions.

L'infant s'ha de sentir acollit i ha de percebre que es respecta la seva intimitat i els seus estats emocionals. Un entorn acollidor afavorirà que se senti segur de les seves accions i decisions per anar formant una autoimatge positiva i per desenvolupar confiança en ell mateix i en els altres.

Criteris d'avaluació de final d'etapa

- Expressar progressivament les necessitats i els desitjos derivats de les pròpies emocions adquirint confiança i seguretat afectiva i emocional.
- Demanar, acceptar i oferir ajuda, establint relacions afectives positives, de manera lliure, segura i respectuosa en moments de vida quotidiana.

Sabers

Desenvolupament de l'afectivitat

Primer cicle

- Vivència i expressió d'emocions, sentiments i sensacions.
- Disposició per establir relacions afectives positives amb els altres infants i amb les persones adultes amb qui comparteix situacions i activitats quotidianament.
- Vivència i expressió de les pròpies necessitats, preferències i interessos.
- Col·laboració i ajuda mútua en diferents contextos i moments de la vida quotidiana.

Segon cicle

- Vivència i expressió d'emocions, sentiments i sensacions.
- Vivència i expressió de les pròpies necessitats, preferències i interessos.
- Col·laboració i ajuda mútua en diferents contextos i moments de la vida quotidiana.
- Sentiment de pertinença al grup en projectes compartits.
- Desenvolupament d'estratègies de seguretat afectiva i emocional.
- Expressió i desenvolupament de relacions afectives i comunicatives, sabent demanar i acceptar ajuda quan es necessiti.

Competència específica 3. Adonar-se de la influència de l'espai i el temps en les situacions de vida quotidiana a partir de les experiències viscudes, per créixer amb seguretat i entendre el món.

Els infants van construir la seva visió del món en què viuen des de la seva relació i vivència amb l'espai i el temps. La regulació de ritmes interns i externs, l'exploració de l'espai en relació amb el seu cos i les sensacions que els aporta els permeten anar descobrint-se i anar descobrint els altres. L'escola ha de potenciar que l'infant es relacioni de forma directa amb l'entorn, primer partint del propi cos en l'exploració i moviment lliure, i més endavant relacionant-lo amb altres objectes. En aquesta etapa és important promoure jocs d'exploració, en què adquireixin aspectes de raonament espacial partint de les pròpies vivències.

Mitjançant la regularitat en les diferents accions de la vida quotidiana es van establint uns hàbits que aporten seguretat i benestar a l'infant, que l'ajuden a orientar-se en l'espai i a organitzar-se en el temps.

L'espai i el temps no es poden concebre per separat. Quan es consideren aquests conceptes amb els infants, els oferim eines que els ajudin a acceptar, indagar i interpretar els diferents canvis que es van succeire.

Criteris d'avaluació de final d'etapa

- Utilitzar les nocions temporals i espacials bàsiques a partir de les pròpies vivències.
- Desenvolupar aspectes de raonament espacial a través de jocs d'exploració i situacions de vida quotidiana.
- Avançar en la gestió del propi temps, anticipant i planificant l'acció per fer una tasca.

Sabers

Orientació en l'espai i organització en el temps. Gestió dels canvis

Primer cicle

- Orientació autònoma en els espais habituals i quotidians i iniciació en l'ús de termes relatius a l'espai (*aquí, allà, dins, fora, etc.*).
- Orientació en les seqüències temporals en què s'organitza la vida diària.
- Iniciació en l'ús de termes relatius a l'organització del temps (*ara, després, avui, demà, etc.*).

Segon cicle

- Utilització de nocions temporals i espacials bàsiques en relació amb el cos, els objectes i altres persones en les pròpies vivències.
- Identificació d'alguns canvis i permanències en la vida quotidiana i en l'entorn proper i predicció de la seva continuïtat.
- Comprensió progressiva de la idea del pas del temps, els dies, les setmanes, els mesos, les estacions, les festes populars, etc.
- Reconeixement de seqüències i ordenació temporal de fets i activitats de la vida quotidiana. Identificació de sèries, repeticions i patrons.
- Organització i representació espacial partint de les pròpies vivències, utilitzant diferents llenguatges.
- Reconeixement d'imatges simètriques en el propi cos i la natura.
- Reconeixement d'un mateix element des de diferents punts de vista i de mides diferents.
- Interpretació de representacions de trajectes coneguts.
- Ús de mapes senzills i/o seguiment d'indicacions verbals en situacions de joc i entorns propers.

Competència específica 4. Progressar en l'adquisició de normes i hàbits saludables i ecosocialment responsables, guanyant confiança en les pròpies possibilitats i capacitats per construir la pròpia identitat.

En el procés de descoberta d'un mateix i dels altres, és important que l'infant vagi coneixent les normes i convencions socials del seu entorn, per poder anar desenvolupant progressivament actituds respectuoses amb ell, amb els altres i amb l'entorn, des d'una perspectiva interdependent i ecoresponsable.

L'adquisició d'hàbits saludables i sostenibles i la seva progressiva integració en la vida quotidiana contribueixen a la cura d'un mateix i a la millora de la pròpia autonomia.

Cada infant té un ritme biològic i de desenvolupament de les capacitats diferent. Per això és fonamental trobar moments d'atenció personal per a cada un d'ells.

Un acompañament respectuós per part de la persona adulta porta l'infant a assolir petites o grans conquestes en la satisfacció de les seves necessitats de manera autònoma, així com a percebre que avança en l'assoliment d'alguns hàbits relacionats amb l'alimentació, la higiene i el descans.

En darrer terme s'ha d'acompanyar també els infants en la consciència de les seves possibilitats i la descoberta dels perills que algunes situacions els poden comportar.

Criteris d'avaluació de final d'etapa

- Incorporar estratègies i hàbits saludables relacionats amb la cura personal i la cura de l'entorn, mostrant progressivament iniciativa i confiança.
- Mostrar interès en diferents situacions, perseverant i demanant o acceptant ajuda, si és necessari.
- Comprendre la necessitat d'acords i normes, ajustant la seva actuació als diferents contextos de joc.

Sabers

Hàbits de vida saludable per a l'autocura i la cura de l'entorn

Primer cicle

- Identificació i manifestació de les pròpies necessitats fisiològiques.
- Participació en les accions quotidianes d'alimentació, higiene personal i descans.
- Participació en hàbits sostenibles relacionats amb el benestar corporal, la higiene i la salut.

Segon cicle

- Identificació, manifestació i regulació de les pròpies necessitats fisiològiques.
- Reconeixement de situacions perilloses i prevenció d'accidents i prudència davant d'algunes situacions de risc o perill.
- Incorporació progressiva d'hàbits i actituds de superació, perseverança, atenció i iniciativa.
- Incorporació progressiva d'hàbits sostenibles i ecosocialment responsables relacionats amb la salut, el benestar personal i l'entorn en què habiten.

Eix 2. Un infant que es comunica amb diferents llenguatges

En els primers anys de vida, l'infant s'inicia i avança en la capacitat de comunicar-se i expressar-se. Aquest avanç és possible quan el seu entorn més proper i significatiu l'atén, el reconeix, l'escolta, li respon i li ofereix eines per explorar aquests llenguatges. La interacció amb els altres és el que li permet comprendre, incidir i aprendre en el seu context: preguntant, expliquant, opinant, compartint, expressant sentiments...

Els infants aprenen i es comuniquen de moltes maneres, en diferents contextos i a través de diversos mitjans. L'infant va explorant, utilitzant i interioritzant els diferents llenguatges amb els quals es pot comunicar. Aquesta comunicació i expressió necessita uns procediments, habilitats, coneixements i actituds que compleixin una triple funció: comunicativa, representativa i ludicocreativa.

La interiorització i l'ús dels diferents llenguatges han de permetre a l'infant anar esdevenint una persona capaç de comunicar-se i expressar-se de forma ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals, augmentant la seva creativitat, autonomia i seguretat. El desig de l'infant per interactuar l'ajudarà a construir la seva identitat, a representar el món que l'envolta i a relacionar-se amb els altres.

L'educació infantil ha de propiciar un ambient ric, preparat i creatiu. Ha d'oferir als infants oportunitats i situacions reals per expressar-se a través del cos i de l'art en totes les seves vessants: la música, la literatura, la plàstica, la imatge i les matemàtiques. Per poder fer-ho serà necessari crear contextos que incloguin tots els llenguatges possibles i en què s'estableixin relacions entre ells.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

L'infant, a través dels llenguatges, ha de poder manifestar progressivament fets i vivències; explorar coneixements; expressar i comunicar idees, emocions i sentiments; construir pensament, i participar en intercanvis comunicatius diversos.

En la mesura que explora i experimenta els recursos i les eines de cada llenguatge, se n'apropia i interioritza els processos i codis específics, desenvolupant les seves capacitats expressives i comprensives.

Les competències específiques relacionades amb aquest eix es relacionen amb l'habilitat de comunicar-se amb altres persones de manera respectuosa, ètica, personal i creativa. Així mateix, estan orientades a tres aspectes clau de la comunicació —la comprensió, l'expressió i la interacció—, i es dona un caràcter prioritari al procés d'adquisició de la llengua oral. La llengua oral és el principal instrument per a la comunicació i l'expressió de vivències, idees o emocions, i és per això que ocupa un lloc d'especial importància en aquesta etapa educativa.

Competències específiques de l'etapa

Competència específica 1. Interpretar, comprendre i expressar missatges, emprant recursos i coneixements basats en la pròpia experiència, per avançar en la comunicació i la construcció de nous aprenentatges.

El desig o la necessitat d'interactuar amb l'entorn és el motor que possibilita l'evolució de les destreses comunicatives.

Per això, és imprescindible experimentar el plaer de comunicar-se mitjançant les primeres interaccions (gestos, silencis, prosòdia...), el context de les quals facilita la comprensió, l'expressió i la integració dels significats de les paraules abans que l'infant sigui capaç d'usar-les. Perquè, des dels primers moments, l'infant s'expressa. La persona adulta, com a principal interlocutora en aquestes fases inicials, es converteix en la facilitadora de l'experiència comunicativa, posa paraules a situacions i respon a manifestacions de l'infant a partir d'experiències compartides, i capta i comprèn el que es tracta de dir de moltes maneres.

Provocar i promoure la intenció comunicativa afavoreix el desplegament de diferents capacitats que permeten a l'infant interpretar els missatges dels altres i interactuar amb l'entorn per expressar les seves necessitats, emocions, sentiments i idees en un clima de benestar i seguretat emocional i afectiva.

Per aconseguir créixer i desenvolupar-se saludablement, l'infant necessita trobar una manera efectiva de comunicar-se amb el món. L'infant aprèn a parlar parlant i interaccionant amb els altres. Aquesta és la via essencial del procés de desenvolupament de la llengua oral, trobar espais reals perquè l'infant vulgui i pugui expressar-se i que la comprensió i la interpretació del missatge li permeti participar en les diferents situacions del dia a dia.

Comprendre implica interpretar missatges, analitzar-los i donar resposta als estímuls percebuts. Els infants van adquirint i activant diferents estratègies per desenvolupar l'habilitat de fer anticipacions, aproximacions i inferències d'una manera cada vegada més personal i creativa. D'aquesta manera, podran comprendre i interpretar els missatges i les intencions comunicatives d'altres persones i aniran construint nous significats i aprenentatges i progressant, amb acompanyament, en autonomia i coneixement del món.

Participar en situacions de comunicació significatives, funcionals i no discriminatòries, des del respecte a les diferències individuals, permet a l'infant conèixer i integrar progressivament al seu repertori comunicatiu els diferents llenguatges (verbal, no verbal, plàstic, musical, corporal, audiovisual...) i descobrir les possibilitats expressives de cadascun, per utilitzar el més adequat, de manera ajustada i eficaç, en funció de la intenció comunicativa o de les exigències de l'entorn.

Criteris d'avaluació de final d'etapa

- Interpretar de forma eficaç els missatges i les intencions comunicatives dels altres, identificant el sentit global de l'acte comunicatiu.
- Participar en situacions comunicatives de manera activa, espontània i respectuosa, ajustant el repertori comunicatiu a les propostes, als interlocutors i al context.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

- Fer un ús funcional de la llengua oral augmentant el repertori lingüístic i expressant idees, desitjos, sentiments i emocions.
- Emprar la llengua oral com a forma per construir el propi pensament i regular l'acció en les interaccions amb els altres, elaborant progressivament un discurs més organitzat i coherent en diferents contextos.

Sabers

Intenció i elements de la interacció comunicativa

Primer cicle

- Desig de comunicar-se com a base de l'intercanvi comunicatiu.
- Utilització de les possibilitats motrius del cos amb intencionalitat comunicativa i expressiva.
- Manifestació d'actituds comunicatives significatives: atenció conjunta, mirada referencial i escolta atenta.

Segon cicle

- Adquisició progressiva de nou repertori comunicatiu. Elements de comunicació no verbal.
- Utilització de frases cada vegada més complexes.
- Manifestació d'empatia i assertivitat en moments de relació i comunicació amb la resta d'infants i amb les persones adultes de referència.
- Utilització de normes socials d'intercanvi lingüístic en situacions comunicatives que potencien el respecte i la igualtat: atenció, escolta activa, torns de diàleg i alternança.

Comunicació oral. Expressió, comprensió i diàleg

Primer cicle

- Comprensió de les intencions i dels missatges amb una escolta activa, reconeixent els diferents senyals comunicatius: gest, entonació...
- Iniciació en la descoberta i l'ús de la llengua oral com a oportunitat d'expressió i representació.
- Expressió de necessitats, sentiments i idees mitjançant la llengua oral.
- Utilització de frases senzilles en situacions properes: primeres converses amb sons, vocalitzacions i jocs d'interacció.
- Ampliació progressiva del repertori lingüístic.
- Interès, gaudi i participació en intercanvis lúdics amb la llengua oral.

Segon cicle

- Ús progressiu de la llengua oral en situacions quotidianes per evocar i relatar fets, per expressar i comunicar idees, designs i sentiments, com a forma d'estructurar el propi pensament.
- Ús progressiu de la llengua oral en situacions quotidianes per regular la pròpia acció.
- Utilització d'estrategies de comprensió amb imitació de models i amb un ús de la llengua oral cada vegada més acurat en pronunciació, estructura gramatical, lèxic, entonació, ton de veu, etc.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

- Participació en converses per compartir descobertes, hipòtesis, desitjos, sentiments i emocions.
- Contrast de les pròpies idees amb les dels altres i incorporació de les seves aportacions.
- Ús de la llengua oral per mostrar acords i desacords i resoldre conflictes.
- Participació i escolta activa en situacions habituals de comunicació: converses, contextos de joc i diferents situacions de la vida quotidiana.
- Discriminació auditiva i adquisició progressiva de consciència fonològica en contextos de joc i de vida quotidiana.
- Ús d'un llenguatge respectuós amb les diferències i identificació progressiva, amb acompanyament adult, d'estereotips lingüístics.

Competència específica 2. Expressar-se de manera entenedora, personal i creativa mitjançant diferents llenguatges, explorant-ne les possibilitats i gaudint-ne, per respondre a diferents contextos comunicatius.

En els primers anys de vida, la producció i emissió de missatges té a veure amb la necessitat de contacte i satisfacció de les necessitats més bàsiques; el llenguatge corporal i gestual és essencial en aquest acte comunicatiu. Simultàniament, la llengua oral, gràcies a la interacció amb la persona adulta, es converteix en el vehicle principal d'aprenentatge, de la regulació de la conducta i de l'expressió de necessitats, idees, emocions, sentiments i vivències. La prosòdia i tots els aspectes no verbals que l'acompanyen són d'una importància cabdal.

A mesura que s'avança en l'etapa, l'infant va descobrint, mitjançant l'ús i l'experimentació, les possibilitats expressives de cadascun dels llenguatges per representar aspectes de la realitat, viscuda o imaginada, d'una forma cada vegada més personal i ajustada als diferents contextos i situacions comunicatives. L'infant, quan utilitza les formes d'expressió d'una manera lliure i creativa, progressivament va aprofundint en les tècniques dels diferents llenguatges. En el segon cicle de l'educació infantil es pot començar un acostament progressiu al llenguatge escrit com a forma de comunicació, coneixement i gaudi, sempre des del respecte a l'evolució dels diferents ritmes de desenvolupament personal i del coneixement del procés a través del qual l'infant es va apropiant del sistema d'escriptura, tenint clar que l'adquisició del codi escrit no és un objectiu que s'hagi d'assolir en aquesta etapa.

L'entorn immediat és ple de diferents tipus de textos pels quals l'infant pot mostrar interès. Mitjançant l'apropament als textos escrits i la seva exploració a través d'anticipacions i inferències, així com a través de l'observació de models lectors i escriptors de qualitat, s'anirà despertant en els infants la curiositat per descobrir les seves funcionalitats.

Aquest aprenentatge es desenvolupa d'una manera rica i plaent en contextos plens de significat, en què l'infant ha de trobar ocasions per produir missatges per plaer i sentir l'emoció d'expressar els seus pensaments, vivències o sentiments de manera espontània.

La literatura, en totes les seves manifestacions, té un paper molt important en el desenvolupament de la creativitat i en l'adquisició de la llengua oral i escrita. Ajuda a interpretar, imaginar, somiar, identificar-se i conèixer l'entorn cultural.

Tenint en compte que la literatura, oral i escrita ofereix una representació simbòlica de la realitat, s'haurà de vetllar per ampliar el ventall de relats amb diversitat de protagonistes, de manera que es visibilitzin diferents gèneres, actituds, valors, etc. Al llarg de tota l'etapa, l'infant ha de créixer en un entorn lingüístic ric i anar constraint, amb l'acompanyament de la persona adulta, un itinerari literari propi de qualitat.

El llenguatge matemàtic expressa relacions. Conèixer els primers nombres i relacionar-los amb la quantitat és un dels aprenentatges que es comencen a construir en aquesta etapa i que té una evolució de llarga durada. Per donar suport al raonament matemàtic té molta importància el llenguatge oral, que ajuda a fer conscients les relacions i els processos d'abstracció.

El llenguatge musical segueix un procés similar al d'una llengua i s'adquireix des de les vivències i el coneixement que rebem a partir del so que ens envolta. És un mitjà que permet la comunicació amb els altres a través del desenvolupament de l'escolta atenta i activa, la sensibilitat, la improvisació i el gaudi de la pròpia

CVE-DOGC-A-23038109-2023

veu, el propi cos o els jocs motors i sonors.

A través del llenguatge plàstic l'infant desenvolupa progressivament diferents destreses i habilitats, experimenta amb tècniques i materials que li permeten expressar emocions, idees, vivències o fantasies. Per fer-ho, és imprescindible un ambient preparat i ric, estèticament agradable, que promogui creativitat i pensament divergent. Allunyar-se d'imatges estereotipades i crear vincles amb el món cultural i artístic apropen l'infant a la dimensió estètica com una actitud de cura, atenció i sensibilitat. Mitjançant la descoberta i el contacte d'artistes i manifestacions plàstiques properes i variades desenvolupa el gust estètic i crea aquests vincles amb el món cultural i artístic proper.

El llenguatge corporal, primer a través del respecte al moviment lliure i després mitjançant les danses, el teatre o coreografies i dramatitzacions senzilles, potencia les habilitats comunicatives, artístiques, espacials, temporals, interpersonals i intrapersonals de l'infant i li permeten anar prenent consciència del propi cos i dels seus sentiments i emocions, i expressar el que pensa, el que vol i el que sent.

L'escola ha d'ofrir experiències riques i diverses, estretament integrades en la quotidianitat, que incloguin tota mena de manifestacions artístiques i que promoguin el desenvolupament de les habilitats creatives, la consciència cultural i la sensibilitat artística.

Els primers contactes amb la tecnologia digital han de permetre als infants anar adquirint destreses comunicatives i el desenvolupament d'habilitats cognitives en col·laboració amb els altres. Des d'un ús saludable amb la diversitat de dispositius i aplicacions, l'infant pot participar en activitats contextualitzades i propostes interactives amb l'acompanyament de la persona adulta.

Criteris d'avaluació de final d'etapa

- Manifestar habilitats per comunicar-se i interactuar a través de diferents llenguatges, ajustant l'expressió al context verbal, matemàtic, corporal, plàstic, musical i digital.
- Evocar i expressar espontàniament idees, sentiments, emocions i vivències mitjançant diferents llenguatges i formats.
- Utilitzar la intuïció, la improvisació, la fantasia i la creativitat tant en l'observació i l'escuta com en els processos creatius artístics a través dels diferents llenguatges.
- Mostrar interès per la descoberta progressiva de la relació entre el text oral i l'escript, en contextos funcionals, participant en situacions significatives d'aproximació al llenguatge escrit.
- Gaudir i participar en propostes de literatura infantil, explorant, descobrint i apreciant la bellesa del llenguatge literari.
- Interpretar i crear manifestacions artístiques individuals i col·lectives, utilitzant i explorant diferents instruments, recursos o tècniques, mostrant una actitud curiosa i respectuosa.
- Explorar les possibilitats sonores, simbòliques, cinètiques, visuals i plàstiques a través dels elements de l'entorn.

Sabers

Aproximació al llenguatge escrit

Segon cicle

- Descoberta de l'ús social de la lectura i l'escriptura, de la seva funcionalitat i significativitat en situacions comunicatives reals.
- Habilitats interpretatives en la lectura d'imatges i decodificació de signes visuals cada vegada més complexos.
- Ús significatiu d'estrategies per aproximar-se a la lectura: formulació d'hipòtesis; identificació de paraules i

CVE-DOGC-A-23038109-2023

lletres significatives i usuals; utilització del context i del format de l'escrit, i ús de les il·lustracions, gràfics i altres imatges que acompanyen els textos.

- Iniciativa i interès per expressar-se per mitjà de l'escriptura en contextos significatius i amb aproximació progressiva a l'escriptura convencional.
- Discriminació auditiva i adquisició progressiva de consciència fonològica en propostes significatives i contextos de joc.
- Iniciació al desenvolupament del traç i de la grafia des del moviment lliure en situacions significatives i funcionals.
- Iniciació al contacte amb textos escrits en diferents suports.
- Desenvolupament de situacions de lectura a través de models lectors de referència o de situacions individuals o de grup.

Literatura infantil

Primer cicle

- Interès progressiu pels textos literaris infantils orals i escrits. Gaudi d'aquests textos.
- Creació de vincles afectius i lúdics amb les persones que comparteixen els relats i amb els textos literaris.
- Ampliació progressiva del repertori de cançons de bressol, moixaines i jocs de falda, contes...
- Inici en la lectura d'imatges significatives i la descodificació de signes visuals més usuals en l'entorn proper.

Segon cicle

- Vivència de la literatura com un espai d'experiència amb sentit per si mateix.
- Gaudi de la literatura com a pràctica compartida.
- Enfortiment de vincles afectius i lúdics amb les persones que comparteixen els relats i amb els textos literaris.
- Interès per les converses i diàlegs sobre textos literaris que eduquin la sensibilitat i el respecte i nodreixin la imaginació i la curiositat.
- Escolta activa, comprensió i reproducció de les diferents manifestacions de la literatura popular (narracions, poesia, endevinalles) com a font de plaer.
- Descoberta de les biblioteques com a espais de gaudi i aprenentatge.

Llenguatge matemàtic

Primer cicle

- Iniciació a la comprensió i expressió de l'ús del llenguatge matemàtic en situacions quotidianes en què s'indiquin relacions de quantitat, mesura i/o situació en l'espai: molt/poc, llarg/curt i prop/lluny.

Segon cicle

- Reconeixement i ús de llenguatge matemàtic, nombres, símbols i codis que poden ser llegits pels altres i que tenen significats compartits per la societat en contextos reals i situacions progressivament més complexes.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

- Elaboració i comunicació d'idees matemàtiques i raonament emprant llenguatge matemàtic.
- Reconeixement de nombres i de la quantitat que representen, així com de la seva utilitat (quantitat, identificació, ordre, situació...) en contextos propers i de vida quotidiana.

Llenguatge i expressió musical

Primer cicle

- Iniciació en la descoberta i l'ús del llenguatge musical com a oportunitat d'expressió i representació.
- Reconeixement i reproducció de cançons, cantarelles, poemes, jocs de falda i ritmes coneguts.
- Descoberta de les possibilitats sonores i expressives de la veu, del cos, dels objectes i dels instruments.
- Desenvolupament de l'escolta com a font de descobriment i gaudi.

Segon cicle

- Progressió en el domini i l'ús de la veu, a partir de jocs i cançons.
- Curiositat, interès i gaudi davant les creacions musicals en diferents formats.
- Escolta activa de creacions musicals per a la discriminació, identificació i captació de la pulsació i ritmes, estructures, qualitats dels sons, melodies i harmonies.
- Interpretació de cançons i danses tradicionals catalanes i d'arreu del món.
- Adquisició d'actituds i habilitats necessàries per escoltar, observar, interpretar i crear.
- Desenvolupament de l'escolta com a font de descobriment i gaudi.

Llenguatge i expressió plàstica

Primer cicle

- Iniciació en la descoberta i l'ús del llenguatge plàstic com a oportunitat d'expressió i representació.
- Percepció sensorial dels elements de l'entorn immediat.
- Curiositat i interès per l'exploració d'alguns materials i de tècniques plàstiques.

Segon cicle

- Curiositat i interès per les creacions plàstiques. Respecte per les creacions plàstiques dels altres.
- Ús del llenguatge plàstic com a font de gaudi, de creació i d'aprenentatge.
- Experimentació amb diferents eines, materials i tècniques plàstiques: dibuix, pintura, *collage*, modelatge, estampació...
- Descoberta d'habilitats i destreses manuals: retallar, esquinçar, arrugar, plegar...
- Descoberta progressiva de l'alfabet visual: color, textura, volum, punt, línia, taca, enquadrament, punts de vista, llum...
- Descoberta d'artistes i manifestacions plàstiques de l'entorn cultural i artístic.

Llenguatge i expressió corporal

Primer cicle

- Iniciació en la descoberta i l'ús del llenguatge corporal com a oportunitat d'expressió i representació.
- Expressió i exploració lliure del gest i el moviment en l'espai.
- Participació en jocs i danses senzilles reproduint alguns moviments i gestos.

Segon cicle

- Experimentació de les possibilitats expressives i comunicatives del propi cos en propostes individuals i grups.
- Participació i gaudi en jocs d'expressió corporal i dramàtica.
- Ús de recursos expressius del propi cos en la comunicació oral.
- Participació i interès per espectacles de les arts escèniques que despertin la sensibilitat i la creativitat.

Relació amb les tecnologies digitals

Segon cicle

- Ús saludable d'aplicacions i eines audiovisuals i digitals amb diferents finalitats: creació, comunicació, aprenentatge i gaudi.
- Lectura i interpretació d'imatges i d'informació rebuda a través de mitjans digitals.

Eix 3. Un infant que descobreix l'entorn amb curiositat

L'infant té una necessitat natural d'entendre el món que l'envolta i des de les primeres edats elabora hipòtesis i pensaments sobre aquest món. L'escola bressol o l'escola han de connectar amb els interessos i les actituds que manifesten, aprofitant la seva curiositat i entusiasme, per fer créixer aquest coneixement d'una manera cada vegada més estructurada. Per fer-ho es disposa, entre d'altres, de dues eines: el joc i l'experimentació.

Mentre juga l'infant explora i experimenta. En el joc, hi intervenen un seguit de processos que són la base per anar construint coneixements de tota mena: sensorials, motors, socials, físics... La manipulació i l'experimentació amb diferents materials afavoreixen la construcció de les primeres relacions causals, que els orienten en els seus comportaments d'exploració de l'entorn. D'aquesta manera, els infants intervenen sobre els elements, els objectes, les situacions que els interessen i es van formant una autoimatge amb capacitat d'aprendre i amb recursos per prendre nous reptes.

Les competències específiques d'aquest eix s'orienten al desenvolupament del pensament i de les estratègies cognitives a través del procés de descobriment de l'entorn físic i natural.

L'eix s'organitza al voltant de tres competències específiques. La primera s'orienta al desenvolupament de les habilitats que l'ajuden a identificar i establir relacions lògiques entre els diferents elements de l'entorn; la segona se centra en una actitud crítica i creativa per identificar reptes i proposar possibles solucions, i la tercera suposa un acostament respectuós cap al món natural per despertar la consciència de la necessitat de

fer-ne un ús sostenible.

Es concep el medi natural com la realitat en la qual s'aprèn i sobre la qual s'aprèn. Els sabers s'estableixen en funció de l'exploració dels elements de l'entorn, mitjançant la interacció corporal amb aquest i les habilitats i els processos que se'n deriven.

La indagació de l'infant sobre el món que l'envolta comporta el desenvolupament d'estratègies com l'anticipació i la previsió, la formulació d'hipòtesis i l'observació de fenòmens per constatar si es compleix el que espera, i també la discriminació de característiques o atributs. Així doncs, es produeix un acostament intuïtiu a nocions i conceptes bàsics que pertanyen al món físic, sempre contrastats amb la realitat, per començar a posar les bases del pensament científic.

Gràcies a la reflexió sobre les seves experiències i relacions amb els elements de la natura, els infants aniran progressant cap a l'observació i comprensió de les manifestacions i conseqüències d'alguns fenòmens naturals. També s'aniran apropiant gradualment al coneixement i la valoració dels éssers vius, d'algunes de les seves característiques i de les relacions que s'estableixen entre ells i amb els éssers humans. Prendrà una rellevància especial el foment de la valoració a la diversitat i la riquesa del món natural, a partir del descobriment que les persones formem part també d'aquest medi i de la vinculació afectiva que hi tenim, dos factors bàsics per a la cura i el respecte pel medi ambient i l'adquisició d'hàbits ecosaludables i sostenibles.

Competències específiques de l'etapa

Competència específica 1. Observar i reconèixer característiques de materials i elements i establir relacions entre ells, mitjançant l'experimentació i la manipulació sensorial, per avançar cap a estructures de pensament cada vegada més complexes desenvolupant habilitats de raonament matemàtic.

En aquesta etapa, la curiositat dels infants per descobrir el món que els envolta fa de l'exploració a través de la manipulació sensorial l'instrument perfecte per identificar les característiques dels materials i objectes del seu entorn més proper i per establir relacions entre ells.

A mesura que l'infant es va desenvolupant, la capacitat exploratòria s'amplia: al propòsit d'obtenir plaer per sentir i tocar s'afegeix progressivament l'interès per indagar sobre les diferents característiques dels objectes. Al moviment ampli i global característic de les primeres edats se li suma la capacitat per exercir accions més específiques i detallades sobre aquests objectes. Aquest procés els proporciona cada vegada més informació sobre les qualitats dels objectes. Aquesta exploració manipulativa imprescindible és el primer pas per a la construcció d'un coneixement i d'un raonament més abstracte.

L'equip educatiu ha de crear situacions i contextos significatius, potenciar el joc autònom lliure i oferir materials i propostes que responguin als interessos i inquietuds individuals i de grup, i a la intencionalitat educativa.

Les situacions quotidianes ofereixen diverses oportunitats perquè els infants comprenguin i utilitzin el raonament matemàtic com un mitjà per descobrir i comprendre el món. S'ha d'afavorir la descoberta manipulant, observant i comparant les característiques i les propietats dels objectes, materials, elements, esdeveniments..., en contextos reals. A través del raonament matemàtic, l'infant avança en la descoberta sensorial, en les seves possibilitats perceptives i en l'establiment de relacions lògiques amb l'entorn.

Criteris d'avaluació de final d'etapa

- Utilitzar estratègies i formes pròpies de raonar per resoldre un repte i explicar el procés emprat.
- Establir relacions entre elements, diferenciant-ne qualitats o atributs, captant patrons i sabent-ho comunicar.
- Construir la noció de quantitat a partir de situacions contextualitzades i significatives.
- Reconèixer nombres en situacions quotidianes, adonant-se que poden tenir diferents usos: quantitat, identificació, ordre i situació.
- Desenvolupar de manera progressiva estratègies de càlcul i mesura en situacions significatives, utilitzant

diferents elements i eines.

Sabers

Diàleg corporal amb l'entorn. Exploració d'objectes i materials

Primer cicle

- Observació de qualitats perceptibles i exploració dels elements de l'entorn.
- Diferenciació d'algunes qualitats sensorials fruit de l'observació i l'exploració dels objectes, materials i elements de l'entorn natural i de la comparació dels seus atributs i propietats.
- Reconeixement progressiu de les primeres nocions quantitatives (molt, poc, bastant...) en situacions quotidianes.
- Iniciació en la classificació i el repartiment d'objectes.

Segon cicle

- Observació, exploració i identificació d'elements de l'entorn: objectes, materials, animals, plantes, paisatges, etc., amb actitud de respecte.
- Comparació, correspondència, ordenació i classificació de les qualitats o atributs dels elements de l'entorn. Relacions qualitatives i quantitatives. Reconeixement de patrons, anticipacions i verbalització de regularitats en situacions de la vida quotidiana.
- Reconeixement de situacions en les quals és necessari mesurar.
- Estimacions i prediccions amb unitats no convencionals, de manera contextualitzada i funcional.
- Descoberta de situacions en què es fa necessari mesurar.
- Utilització progressiva d'estratègies de mesura de longitud, capacitat, massa, temps i temperatura.
- Construcció de la noció de quantitat. Quantificadoris bàsics contextualitzats.
- Utilització de material per representar la noció de quantitat.
- Reconeixement de situacions en les quals és necessari comptar. Funcionalitat dels nombres en la vida quotidiana.
- Utilització progressiva d'estratègies per comptar, inclos el comptatge a cop d'ull.
- Aplicació d'estratègies de càlcul per afegir, treure, repartir i agrupar.
- Reconeixement de la modificació de les quantitats i estimacions de resultats en el càlcul.
- Identificació de figures geomètriques que formen part d'elements de l'entorn.
- Representació gràfica i comunicació dels processos que s'han seguit en l'experimentació i la interpretació de resultats.

Competència específica 2. Desenvolupar, de manera progressiva, diferents formes de raonament i procediments del pensament científic, a través de l'observació i la manipulació, per iniciar-se en la interpretació de l'entorn i respondre de manera creativa als diferents reptes i situacions.

La curiositat i la capacitat investigadora és inherent al desenvolupament de l'infant. Al llarg de l'etapa d'educació infantil l'infant anirà trobant solucions o alternatives originals i creatives a diferents qüestions,

CVE-DOGC-A-23038109-2023

reptes i situacions. I ho farà mitjançant l'aplicació de processos inicialment senzills i manipulatius, que progressivament guanyaran en complexitat i requeriran una capacitat més gran d'abstracció, i mitjançant l'autoregulació segons els resultats que va obtenint amb la interacció entre iguals, amb adults i amb l'entorn.

Els processos propis tant del disseny del mètode científic com de les habilitats de pensament computacional, s'iniciarán progressivament en aquesta etapa, mitjançant l'exploració i la investigació, la formulació i comprovació d'hipòtesis, el plantejament de diferents solucions, la descomposició d'una tasca en altres de més senzilles, la interrelació de diferents coneixements, el desenvolupament de l'aprenentatge per causa-efecte, la presa de decisions per assaig-error i el plantejament d'idees i solucions creatives i originals.

En tots els processos i formes de raonament s'ha de despertar en els infants l'ús de la creativitat per resoldre situacions complexes amb solucions creatives i originals en els diferents reptes que es trobaran al llarg de la vida.

Criteris d'avaluació de final d'etapa

- Mostrar autonomia en la gestió de reptes i situacions cada cop més complexes, cooperant amb els altres.
- Utilitzar diferents estratègies per a la presa de decisions amb progressiva autonomia, trobant solucions creatives en resposta a diferents reptes.
- Plantejar i verificar hipòtesis a partir de la manipulació i l'experimentació sobre diferents elements i materials per tal d'entendre els seus comportaments.
- Participar en reptes col·laboratius en petit grup, compartint idees pròpies i escoltant les dels altres des d'una actitud de respecte.

Sabers

Experimentació en l'entorn. Curiositat, pensament científic, raonament lòtic i creativitat

Primer cicle

- Exploració i indagació de l'entorn físic i social amb curiositat i interès.
- Inici en la relació i connexió entre el fet conegut i el que és nou, entre experiències prèvies i noves.
- Desenvolupament d'habilitats com l'observació, la comprovació i l'assaig-error en els contextos de joc i la vida quotidiana.

Segon cicle

- Observació, exploració i experimentació, amb tots els sentits, del moviment, de la força i de l'equilibri.
- Desenvolupament d'estratègies de construcció de nous coneixements: relacions i connexions entre el fet conegut i el que és nou i entre experiències prèvies i noves.
- Aproximació al mètode científic: formulació de preguntes, indagació, contrast, posicionament i aplicació a nous contextos per tornar a formular noves preguntes.
- Desenvolupament d'estratègies per proposar solucions: creativitat, diàleg i descobriment.
- Avenç en les estratègies de planificació i organització de la pròpia acció, mitjançant el diàleg, la cooperació i el consens amb els altres.
- Inici en la verbalització dels processos i dels resultats. Comunicació de l'experiència realitzada i valoració de les aportacions dels altres.

Competència específica 3. Explorar i reconèixer elements i fenòmens del món natural, establint relacions entre la pròpia acció i les conseqüències que se'n deriven, per iniciar hàbits de sostenibilitat i conservació de l'entorn.

L'infant va sentint curiositat i ganes d'interactuar amb l'entorn proper des de ben petit. Els diferents elements que s'hi poden trobar (la terra, l'aigua, les pedres, els animals...) i els fenòmens naturals que va observant atrauen la seva atenció i desperten la seva curiositat.

El vincle amb la natura és un dretinalienable de tots els infants, és funció de l'escola apropar-lo a l'entorn natural perquè el pugui viure, conèixer, respectar i estimar.

El procés d'observació, descoberta i coneixement progressiu de l'entorn no es pot separar d'una progressiva consciència de conservació d'aquest entorn. Al llarg de l'etapa s'aniran incorporant hàbits de sostenibilitat, com el consum responsable o la cura de la natura, primer a través del model de la persona adulta i després en petites accions que l'infant pugui dur a terme de manera autònoma.

Aquest fet contribuirà que, de manera gradual, aprenguin a valorar les oportunitats que ofereix el medi ambient i tot allò que fa possible la vida en el planeta.

Criteris d'avaluació de final d'etapa

- Establir relacions entre els fenòmens del medi natural i la seva incidència en la vida quotidiana a partir del coneixement i l'observació del medi natural.
- Incorporar progressivament els aspectes bàsics de les funcions vitals dels éssers vius: nutrició, relació (en un medi concret) i reproducció, distingint-los dels objectes inerts.
- Conèixer i cuidar amb una actitud de respecte el medi natural, identificant l'impacte de les accions humanes en la conservació i la preservació de l'entorn.
- Establir relacions entre el medi natural i social a partir del coneixement i l'observació dels fenòmens naturals.

Sabers

Indagació en el medi natural. Cura, valoració i respecte

Primer cicle

- Observació i exploració de l'entorn planificant i ordenant la pròpia acció.
- Descoberta dels efectes de les pròpies accions en el medi natural.
- Manipulació i experimentació d'elements de l'entorn natural amb cura i respecte.

Segon cicle

- Experimentació amb elements naturals (aigua, terra i aire). Descobriment de característiques i comportaments (pes, capacitat, volum...).
- Ús d'instruments d'observació tant analògics com digitals: luples, balances i sensors per a la recollida i l'anàlisi posterior de dades.
- Constatació dels efectes de les pròpies accions en elements del medi natural.
- Identificació i repercussió dels fenòmens naturals en la vida quotidiana.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

- Coneixement progressiu del model d'ésser viu. Funcions vitals que realitzen els éssers vius: nutrició, relació i reproducció.
- Distinció dels éssers vius enfront dels objectes inertes.
- Introducció progressiva del concepte de sostenibilitat.
- Respecte pels éssers vius i els recursos naturals.

Eix 4. Un infant que forma part de la diversitat del món

L'infant des que neix s'interrelaciona amb els altres en un entorn concret. El primer grup social amb el qual estableix relacions i vincles és la família, nucli que li proporciona benestar, seguretat, atenció i estima, i a la vegada li facilita experiències vitals relacionades amb la quotidianitat.

Al llarg del temps establirà relacions amb altres grups formats per persones diverses que aniran ampliant la seva perspectiva envers els altres, s'anirà adonant de les diferències individuals i col·lectives, i prendrà consciència que la relació amb els altres implica comportaments diferenciats.

Cada un dels grups socials amb els quals interactua l'infant li transmet valors, costums, normes, història, llenguatge...; en definitiva, un seguit de trets culturals i socials que podran enriquir el seu bagatge personal.

El procés de socialització, que s'inicia en el moment de néixer i que anirà afermant al llarg de la vida, és fonamental per al seu desenvolupament personal i psicosocial: per anar adquirint sentiment de seguretat i confiança, per crear vincles afectius amb els altres i per relacionar-s'hi amb respecte i empatia tenint com a referent els drets humans. L'establiment d'aquests vincles afectius de qualitat amb les persones significatives que l'envolten potenciarà la interacció i la curiositat infantil per coneixer i comprendre com funciona la realitat.

En l'etapa d'educació infantil, l'infant anirà desenvolupant el sentiment de pertinença al seu entorn proper. El grup de referència es converteix en una petita comunitat de vida en la qual es duen a terme les habilitats socials i en què cada persona pot expressar les seves necessitats, respectant les dels altres. I és en aquest grup de referència on anirà aprenent a gestionar i a resoldre els conflictes de manera dialogada, evitant qualsevol tipus de violència.

La riquesa de conviure en un entorn divers ètnicament i culturalment ofereix una perspectiva oberta i inclusiva en les relacions, facilita el coneixement de les diverses manifestacions culturals presents en la societat i el desenvolupament d'actituds d'acceptació, respecte, reconeixement i igualtat.

Les competències específiques d'aquest eix tracten de la necessària correlació entre la construcció de la pròpia identitat i les interaccions amb l'entorn social i cultural, ressaltant la importància d'afavorir i promoure interaccions sanes, sostenibles, igualitàries i respectuoses.

Competències específiques de l'etapa

Competència específica 1. Avançar en la relació amb els altres en condicions d'igualtat, creant lligams, per construir la pròpia identitat basada en els valors democràtics i de respecte als drets humans.

Els infants estableixen relacions interpersonals des de ben aviat. A les primeres edats és freqüent veure jocs conjunts en els quals es donen experiències i vivències compartides. Aquestes primeres situacions relacioanals són la llavor d'interrelacions més profundes que seran fonamentals per a la construcció de la pròpia identitat.

A mesura que els infants van desenvolupant les habilitats sociocognitives, les relacions es van tornant més riques i complexes i es van adonant que tenir experiències compartides els ajuda a entendre i interpretar com se senten i pensen els altres i, gradualment, a posar-se en el lloc de l'altre.

De mica en mica, a través d'aquestes experiències compartides amb els altres infants, neix l'afecte, la confiança i les complicitats que donaran lloc a les primeres amistats. I, a la vegada, també sorgeixen els

CVE-DOGC-A-23038109-2023

primers conflictes, els quals, amb l'ajuda necessària de l'adult, l'infant haurà d'aprendre a gestionar i resoldre a través del diàleg, l'empatia i els acords conjunts.

Criteris d'avaluació de final d'etapa

- Establir relacions i vincles saludables amb els altres que respectin la convivència, la diversitat i la igualtat de gènere.
- Iniciar-se en la resolució de conflictes, proposant alternatives i gaudint dels beneficis d'arribar a acords, amb l'ajuda de l'acompanyament de l'adult.
- Reproduir conductes, accions o rols lliures d'estereotips de gènere, a través del joc simbòlic en interacció amb els iguals.
- Participar en propostes de grup acceptant les dinàmiques i el funcionament acordat.

Sabers

La vida amb els altres

Primer cicle

- Identificació dels primers vincles afectius i interès cap als altres infants i adults de referència.
- Transició progressiva del grup familiar al grup social.
- Disposició per establir relacions afectuosos i respectuosos.
- Reconeixement dels infants de l'escola com a grups socials de pertinença.
- Adquisició progressiva d'habilitats socials que facilitin la integració en els diferents grups en els quals participa.
- Desenvolupament i incorporació progressiva d'estratègies per a la gestió de conflictes.
- Iniciació progressiva de responsabilitats en activitats i jocs.

Segon cicle

- Observació i identificació de l'entorn social: l'escola, el carrer, el barri, el poble o la ciutat.
- Reconeixement de la família com a nucli central de convivència i dels diferents models familiars presents a la societat.
- Reconeixement de pertinença a diferents grups socials. Característiques i funcions dels grups socials.
- Identificació i rebuig d'estereotips de gènere en el joc i l'entorn proper amb l'ajuda de l'adult.
- Incorporació d'habilitats socials i pautes bàsiques de convivència, que incloguin el respecte a la igualtat de gènere.
- Comunicació de necessitats, sentiments i emocions.
- Sensibilitat i percepció de les necessitats i els desitjos dels altres amb una progressiva actitud d'ajuda i de col·laboració.
- Comprensió i acceptació de normes compartides en alguns jocs.
- Desenvolupament d'actituds d'empatia respecte als altres i envers la diversitat.
- Disposició al diàleg i flexibilització d'actituds personals, amb acompanyament de l'adult.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

- Assertivitat i acords en la resolució de conflictes.
- Iniciació a la comprensió i la valoració de la diferència i la diversitat per a l'enriquiment col·lectiu i del grup.
- Observació, imitació i representació de persones, personatges, objectes, animals i situacions en el joc simbòlic. Identificació i rebuig d'estereotips i prejudicis.

Competència específica 2. Apreciar progressivament l'entorn social i cultural proper i la seva diversitat, mostrant interès i respecte per conviure.

La conscienciació de la pertinença social i comunitària, el respecte per la diversitat, el desenvolupament d'habilitats socials, el funcionament participatiu de la institució escolar, el treball en equip, l'empatia vers els altres, la gestió positiva dels conflictes, el desenvolupament de projectes en comú, etc., afavoreixen la cohesió social i la formació de persones compromeses i solidàries.

Els infants han d'anar adquirint actituds basades en el respecte, la tolerància i l'empatia, per viure la diversitat i la igualtat com a font d'intercanvi i d'enriquiment i per anar avançant en la relació amb els altres. Tots aquests comportaments i valors s'haurien de desvetllar a l'entorn familiar, escolar i social dels infants, per superar els estereotips de gènere i contribuir així a la construcció d'una societat més equitativa i igualitària.

Les manifestacions i representacions socioculturals constitueixen un marc privilegiat per a la comunicació. La pluralitat dels seus llenguatges convida a promoure el reconeixement de les semblances i diferències entre els seus codis i a desenvolupar la sensibilitat cap a diferents referents culturals. Aquesta diversitat portarà a enriquir el bagatge cultural i desenvolupar la sensibilitat i la creativitat, fet que oferirà a la infància la clau d'accés a una ciutadania crítica, solidària, igualitària i compromesa amb la societat.

Les interaccions comunicatives fomenten també l'adquisició progressiva de les convencions socials que regeixen els intercanvis comunicatius, així com la curiositat i l'interès cap a altres llengües, acostant-se progressivament als significats de diferents missatges en contextos de comunicació coneguts i propers.

Criteris d'avaluació de final d'etapa

- Reconèixer la diversitat del seu entorn proper, iniciant-se en el respecte a les diferències individuals.
- Conèixer les propostes i situacions relacionades amb costums i tradicions ètniques i culturals diverses presents al seu entorn, i participar-hi, mostrant interès i respecte.
- Relacionar-se de forma natural i respectuosa manifestant interès per les persones de l'entorn proper i per la seva llengua.
- Participar en situacions d'ús de diferents llengües, mostrant curiositat i respecte per la diversitat de perfils lingüístics.
- Reconèixer models positius en l'entorn proper que fomentin la igualtat de gènere i les conductes no sexistes.

Sabers

Interacció social i cultural en l'entorn

Primer cicle

- Participació activa en celebracions i tradicions culturals presents al seu entorn.
- Exploració progressiva de l'entorn social i cultural amb interès i curiositat.

CVE-DOGC-A-23038109-2023

- Comprensió progressiva dels costums i estils de vida referits a la pròpia cultura.
- Reconeixement d'elements i característiques de l'entorn sociocultural habitual (festes, tradicions, històries...).
- Vivència de models positius de referència.

Segon cicle

- Reconeixement d'altres grups socials propers.
- Coneixement de les celebracions, els costums i les tradicions etnicoculturals presents al seu entorn.
- Participació en festes, tradicions, històries o llegendes de l'entorn proper i de Catalunya, i identificació d'alguns dels seus trets o característiques.
- Coneixement de la realitat lingüística de l'aula i de l'entorn proper.
- Observació de la diversitat de costums, maneres d'interpretar la realitat, procedències, llengües familiars, entre un mateix i els companys i companyes de classe, i acceptació d'aquesta realitat com una manera d'aprendre.
- Ús d'estrategies per comprendre els altres quan s'expressen oralment, adoptant una actitud positiva i de respecte envers les llengües.
- Interès i participació en situacions d'ús de diferents llengües.
- Reconeixement de models positius de referència.

Annex 3

Situacions d'aprenentatge

El desenvolupament de les competències específiques de l'etapa d'educació infantil descrites en l'annex 2 es basa en un model pedagògic que reconeix l'infant com a protagonista actiu del seu propi aprenentatge i del grup al qual pertany. Partint d'aquesta premissa, l'escola ha d'ofrir un ventall d'oportunitats i situacions d'aprenentatge estimulants, significatives i integradores, ben contextualitzades i respectuoses amb el procés de desenvolupament dels infants, amb les seves potencialitats, interessos, necessitats i drets. En aquestes situacions d'aprenentatge l'infant ha de poder prendre decisions que li permetin avançar en la seva evolució seguint el seu propi ritme. L'equip educatiu l'ha d'acompanyar intervenint de forma propera i respectuosa per a la millora del seu procés d'aprenentatge.

Per facilitar la vinculació de les situacions d'aprenentatge amb les necessitats, els interessos i les inquietuds dels infants, s'han d'establir connexions entre el que és nou, el que és conegut, el que experimenta i el que viu. Abordar els aprenentatges de l'etapa des d'aquest enfocament suposa dissenyar i generar situacions d'aprenentatge funcionals, significatives i rellevants, tenint en compte l'infant, el grup de referència i l'equip educatiu que l'acompanya.

En aquesta primera etapa educativa, les situacions d'aprenentatge significatives es donen diàriament a l'escola en una gran varietat de moments de vida quotidiana en les quals els infants interaccionen. Aquests moments s'han d'organitzar, reflexionar i planificar de manera coherent amb la singularitat de cada infant perquè esdevinguin contextos de benestar que afavoreixin l'aprenentatge des de la seguretat, l'empatia i el respecte. També s'han de detectar i valorar altres fets concrets, imprevistos i espontanis, que atrauen l'atenció dels infants, per convertir-los en moments rics d'aprenentatge.

El joc espontani i lliure és l'activitat per excel·lència de l'infant, és una activitat natural, un dret universal i un context ideal de gaudi i aprenentatge, a través del qual l'infant es desenvolupa d'una forma natural i plena: descobreix, experimenta, aprèn, resol reptes amb creativitat i prova noves situacions. Els infants juguen per plaer i per necessitat, per crear mons imaginaris, per recrear situacions viscudes, per interpretar la realitat des dels desitjos, per divertir-se i riure, per crear vincles, per estructurar el seu pensament i per construir-se un espai propi, personal i compartit.

Les accions educatives que es van succeire en el dia a dia de l'escola i en el joc espontani, es complementen i

CVE-DOGC-A-23038109-2023

s'enriqueixen al llarg de l'etapa amb altres situacions d'aprenentatge globalitzades i centrades en la realitat propera dels infants. Aquestes propostes han d'estar pensades per fer créixer l'interès de l'infant per aprendre, perquè es faci preguntes, proposi solucions a diferents reptes, es relacioni, es comuniqui i intervingui en la realitat de manera creativa.

Les situacions d'aprenentatge han de ser vivencials, globalitzades, riques en oportunitats i viscudes dins i fora de l'aula i de l'escola. Han d'integrar les pròpies experiències dels infants en el seu context quotidià per donar així sentit a les competències de l'etapa. Les diferents situacions d'aprenentatge han de partir de l'interès per conèixer, saber i aprendre que té tot infant, basant-se en reptes i posant el focus en la importància del procés més que en el resultat final. L'equip educatiu que acompanya l'infant en aquestes situacions ha d'escoltar, observar, donar temps, documentar i intervenir, estant atent a les respuestes i els interessos que sorgeixen de la quotidianitat a l'escola, per provocar l'aprenentatge.

És tasca dels equips educatius reflexionar sobre l'acció educativa, el sentit de les seves actuacions, l'adequació de les metodologies i estratègies emprades, i l'organització i la cura dels espais i els materials. L'equip educatiu ha d'acompanyar l'infant de forma propera i respectuosa, ha de proposar, ha de saber esperar, ha d'intervenir, ha d'observar i ha d'analitzar per enriquir el procés de desenvolupament i aprenentatge.

L'infant es vincula al món des d'un mateix, des de la relació amb la seva família, amb els altres infants i amb les persones adultes que els acompanyen, i ho fa en una diversitat de contextos, de cultures i de llengües que li aporten experiències, sabers, valors i aprenentatges. Les escoles bressol i les escoles han de ser permeables a la societat en la qual viuen, aprenen i es relacionen els infants, i han d'obrir portes i finestres per fer visible una cultura d'infància que generi contextos en què els infants puguin participar i sentir que formen part de la societat en la qual viuen i viuran.

(23.038.109)